GEORGE PIETRARU

ÎNTOARCEREA LUI MIU-HAIDUCU

74

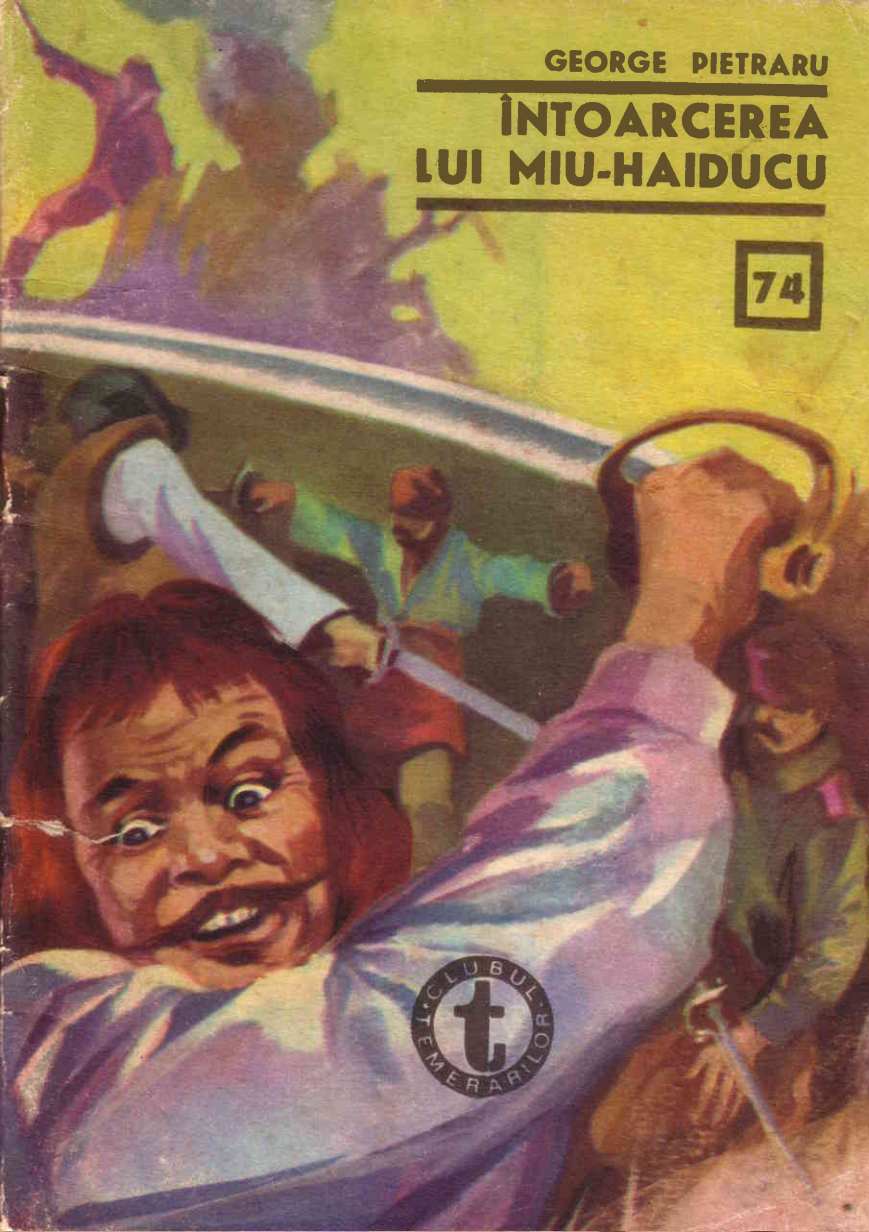

GEORGE PIETRARU

ÎNTOARCEREA LUI MIU-HAIDUCU

II

74

EDITURA ION CREANGĂ

Coperta de DUMITRU IONESCU

În sala de jos a culei mînăstirii, ce servea de arhondaric, Simion şi căpitanii săi, Cuţui, Miu, Mihail şi un fost pandur, Pantelie din Cloşani, stăteau adunaţi în faţa mesei mari de stejar negeluit din mijloc. Deoparte, lîngă focul ce îngîna suspine în soba mare, se ţinea Ancuţa şi Neculai.

— Stăpînirea şi-a pornit spre noi toate oştile pe care le are în ţara Olteneească, glăsui Simion. Pesemne l-a speriat tare răzmeriţa noastră... Oamenii din sate ne vestesc că arnăuţii domneşti, poteraşii căimăcămiei şi plăieşii au fost porniţi spre noi din toate părţile. Nu voi să vă amăgesc zadarnic : sînt multe sute de puşti îndreptate spre noi...

— Ne vom bate, izbucni cu înflăcărare Miu. Iar dacă acum sîntem la strîmtoare, vom trece neplecaţi încercarea. Ne vor sări în ajutor ţăranii. Se vor ridica satele...

— Ţăranii... zise cu dispreţ Mihail. Unde sînt ţăranii pentru izbăvirea cărora ne punem vieţile chezaş ? Stau ascunşi în hrube şi coşare...

— Ţăranii ni-s oastea, strigă Miu, arătînd afară spre focurile de sălaj. Ei au fost tăria Vladimirescului şi cu ei ar fi izbîndit, de nu i-ar fi uitat...

— Nu vă sfădiţi... sări cu glasul lui blînd Cuţui. E adevărat că sîntem abia trei sute din cele cîteva mii, cîte ar fi trebuit să se afle aici, dar nu gîndeşti, Mihaile, că toate cărările şi potecile ce vin spre noi sînt străjuite de poteraşi şi arnăuţi înarmaţi ?

Simion sta îngîndurat, parcă neauzind nimic din vorbele rostite lîngă el. Într-un tîrziu, își reveni și aplecîndu-se peste o hartă ce se afla pe masă, vorbi încet, dar ciudat, vocea sa se făcu auzită, curmînd sfada și risipind norii neînțelegerii.

— Asta-i mînăstirea, cetatea noastră de acum. Aici e biserica, unde vom ține pe la ferești și porticuri douăzeci de pușți. Pe acoperiș, porți, turle și în clopotniță vor veghea cei mai buni țintași. Înspre rîu va sta Miu cu sotnia lui. Flancul dinspre Cerneți va fi apărat de Mihail ; drumul Craiovei îl va avea în seamă Cuțui și oamenii lui. Rămîne deschisă poiana din față, întinsă ca în palmă... Aici e primejdia cea mare... Pe locul acesta vor năvăli călărașii...

De-am fi putut întinde lanțul de apărare pînă aici, la marginea pădurii, arătă un loc pe hartă Simion.

— Și nu putem ajunge acolo ? stărui Miu.

— Nu, zise hotărît Simion. De-om așeza la cinci pași cîte un om și tot n-am atinge liziera...

— Dacă nu putem ajunge la pădure să silim pădurea să vină la noi...

Cuvintele acestea veniră din spatele căpitanului. Din locul său de lîngă foc, Neculai grăise cu glasul lui așezat și lipsit de trufie.

Simion se răsuci brusc și-l țintì pe pandur pe sub sprîncenele sale groase.

— Ce-s vorbele astea, Firizule ?

— Ei, vorbe de clacă, se amestecă Mihail.

— Neculai Firizu nu spune niciodată palavre, strigă mîniat Miu, fulgerîndu-l pe tînăr cu privirea.

— Atunci ce tîlc au vorbele acelea ?

— Dacă am înțeles întocmai gîndul lui, zise Miu înflăcărat, Neculai crede că putem muta, aici pe pămîntul gol, pădurea...

Simion păru că începe să înțeleagă. Se apropie mai mult de flăcău.

— Spune, băiatule, spune.

— Tăiem copacii deasupra rădăcinilor, îi tragem aici cu caii și-i îngropăm din nou în picioare... Întindem astfel unul lîngă altul, o stavilă împotriva călărașilor, iar dinapoia lor îi putem pușca fără istov. Așa-i, Neculai ?

Toate privirile se îndreptară spre pandur.

— Căpitanul meu mi-a rostit gîndul, zise el și se ridică. De hotărîți că-i bine așa, eu pornesc chiar acum oamenii. Pînă în zori, pădurea va coborî aici, în fața mînăstirii...

— Pe mucenicul Gheorghe, izbăvitorul de balauri, tună deodată Simion, lovind cu pumnul în harta ce-i arăta locul descoperit din fața culei, aceasta e cea mai înțeleaptă și mai iscusită tactică ostășească ! Du-te, Firizule, împlinește treaba aceasta și ocupă, cu oamenii ce ți i-am dat, poziția. În zori să fii la postul tău, căpitane Neculai !

Pandurul tresări și un zîmbet blînd i se așternu pe fața sa aspră de vînt.

— Și pentru că așa-i obiceiul, căpitanii trebuie să poarte hanger cu prăsea bătută în argint, uite, ți-l dăruiesc pe al meu, îi zise Simion apropiindu-se de el. Își desprinse de la brîu hangerul și-l puse în mîna pandurului. Neculai dădu să bîiguie ceva, dar Simion nu-i dădu prilejul ; se întoarse repede spre căpitani și le porunci :

— Porniți la căpităniile voastre. Rostuiți străjile și caraulele. Vegheați să fiți pregătiți în orice clipă pentru bătălie.

Comandanții se îndreptară spre ușă. Doar Mihail se opri să spună ceva Ancuței. Din ușă, Miu își aruncă ochii spre ei și atunci văzu că fata îl urmărește cu aceeași privire stăruitoare, cu care-l însoțise în dimineața cînd se întorsese din insula turcului. „Fată fără minte", gîndi flăcăul și ridică din umeri...

În zori, polcovnicia de poteraș trimisă de caimacanul Craiovei, Alecu Ghica, fratele domnitorului, ajunse în apropierea mînăstirii. De pe o colină polcovnicul Mihalache Ciupagea, cercetă pe îndelete zidirea transformată în fortăreață.

— De cînd a răsărit păduricea ceea în fața mînăstirii ? ! se minună el. Anul trecut, cînd am fost pe aici, nu era...

— Așa e... se cruci și căpitanul-aghiotant. Nu era nici urmă de copaci. Doar pădurea e la o leghe de-aici... Și întoarse privirea spre locul unde o știa. Rămase însă cu ochii holbați la locul golit, ca după o tăiere, pe care doar buștenii retezați mai aminteau de pădurea ce fusese.

— Phiu !... blestemă căpitanul. Diavolii aceștia preschimbă și locurile...

Din strigătele, comenzile și îndemnurile căpitanilor oastea se porni spre mînăstire.

Din foișorul culei, Simion cerceta pînă departe mișcările oștirii ce se îndrepta spre el. Văzu cum arnăuții se despart în două grupuri mari ; o coloană se arcuia spre dreapta, în timp ce alta se îndrepta în cealaltă parte.

— Ne încercuiesc, şopti el. Dacă aş avea acuma două tunuri, ce i-aş lovi, apoi aş repezi spre ei călăraşii, să-i spulbere... Curier ! strigă el spre un ostaş tinerel ce stătea în spatele lui, aşteptînd porunci. Aleargă la căpitani cu poruncă să nu tragă decît în clipa cînd duşmanul va ajunge la cincizeci de paşi !

Neculai sta cu oamenii săi ascunşi de arborii şi tufele „plantate" în noaptea aceea la o sută de paşi în faţa zidurilor mînăstirii. Urmărea manevra poteraşilor şi bănuia că foarte curînd va începe lupta. Era pregătit şi toate sîneţele erau îndreptate spre oştirea din faţă. Manevra părea că se încheie, cînd deodată din spatele pedestraşilor porni drept spre el călăraşii. Se apropiau în goana turbată a cailor şi pămîntul tremura parcă sub copitele lor. Oamenii strîngeau nervos paturile armelor, cătînd nerăbdători spre el. Dar Neculai rămînea liniştit, doar ochii i se îngustaseră ca lama unui cuţit. Cînd socoti că s-au apropiat îndeajuns de bătaia armelor, porunci scurt :

— Ochiţi ! Foc !

„Pădurea" tresări sub snopul de fulgere ce porni dinspre tufele ei. Primul rînd de călăreţi se rupse sub acest potop de foc. Oamenii şi caii se prăbuşiră, învăluiţi în praf şi ţipete.

— I-am răzbit, dintr-un început, strigă cu uşurare Neculai. Ce socoteau ei, că vin aici, la „pădure", ca fetele după mure ?

În vremea aceasta, Miu înfrunta grosul pedestrimii. Erau oşteni înrăiţi în lupte, arnăuţi albanezi obişnuiţi să privească fără frică moartea în faţă. Înaintau, neabătut, în duruiala tobelor, spre apa lină a Topolniţei, parcă neluînd în seamă tufele de cealaltă parte a rîului, de unde-i pîndeau ochii reci ai sîneţilor haidu-

cești. Cînd capătul coloanei ajunse la mal, se răsfirară în evantai în josul și în susul apei, ocupînd toată linia. Miu stătu cîteva clipe, privind furat de precizia manevrei ce părea ritualul unei parăzi la schimbarea domniei... Simți privirile întrebătoare ale haiducilor atenți asupra sa și strigă :

— Foc, din toate armele !

O sută de pușți fulgerară și plumbii, biciuind aerul, se abătură asupra arnăuților. Căzură ca niște soldați de plumb, fără gemete ; dar cei din spate, îngenunchează fără o vorbă și duseră puștile la ochi. Peste capetele lor, o altă linie de pușți se ridică țintind spre tufele malului din față. O salvă dublă răsună și un șuier nemaipomenit trecu peste capetele haiducilor, retezînd tulpinele de mălini și stîrnind nori de țărînă în spatele lor. Urmă un răstimp pentru încărcatul puștilor și răgazul acesta arnăuții îl folosiră pentru a se desfășura nestingheriți de-a lungul malului. Miu își înțelese greșala și dădu ordinul.

— Tot al doilea om trage ! La semnul meu...

O goarnă țipă ascuțit dincolo. Arnăuții se ridicară și porniră în pas alergător cu armele în cumpănă spre rîu. Intrară în apa puțină, bătînd-o cu botforii lor grei. Cînd primul șir ajunse la jumătatea albiei, Miu porunci :

— Acum !

Un snop sec de foc reteză avîntul alergătorilor și trupurile lor răsucite de arsuri se prăbușiră în apă.

— Încărcați ! stărui Miu parcă molipsit de precizia de mecanism a oastei domnești.

De opt ori în acea dimineață se abătu asupra malului apărat de haiducii lui Miu valul atacatorilor. Amețiți

de detunături, orbiți de praf și fum, cu degetele încleștate pe arme, haiducii erau istoviți. Doar Miu părea că are șapte inimi în trupul oțelit. Alerga din loc în loc, stînd lîngă fiecare trăgător, îmbărbătîndu-i, mîngîind pe cei răniți, închizînd ochii celor pieriți și trăgînd în locul lor, cu armele lor. Curînd muniția se risipi. Înțelese că un nou asalt al dușmanilor i-ar răzbi. Dădu ordin de retragere spre zidurile mînăstirii. Încet, haiducii părăsiră malul rîului. Au ajuns, neobservați, la ziduri și prin spărturi trecură de partea cealaltă, unde erau priponiți caii. Săltară în șei, gata să pornească spre culă, unde căpitănia de rezervă a lui Simion aștepta să intre în foc. De sus, din șa, Miu aruncă o privire înapoi, peste ziduri. Tresări. Un nou val de arnăuți, al noulea, mai cumplit decît toate, se porni spre rîu. Chibzui înfrigurat. Nu mai era vreme de a ajunge la culă. Dușmanii s-ar fi năpustit la ziduri și-ar fi pătruns în curtea mînăstirii... Cercetă din nou chipurile soților săi și citi în ochii lor că-l vor urma. Își trase din teacă sabia de pandur și porni primul prin spărtura zidului. Îl urmară toți cei teferi. Simțindu-i lîngă el, Miu ridică sus sabia ce luci ca un fulger în soare :

— Asta ne-a mai rămas, strigă el. Cine e haiduc și pandur știe să facă din ea coasa morții. După mine, voinici !

Un iureș cumplit de strigăte, de copite zguduind pămîntul răsună peste valea rîului. Pușcașii arnăuți, ce nu se înspăimîntaseră de șuierul plumbilor, se opriră deodată la mijlocul apei. Un fior de spaimă străbătu rîndurile lor.

— Înaintați ! răcnea furios comandantul cel nevăzut. Trageți în ei ! Trageți, blestematilor !

Dar haiducii ce se apropiau în tropotul năprasnic al cailor, cu săbiile rotind fulgere în aer, păreau niște fantasme ale morții.

Din foișorul culei, Simion urmărea îndîrjit desfășurarea luptei. Văzuse cum Neculai oprise pe călărașii lui Mihalache, polcovnicul... Stăruise cu atenție asupra bătăliei pe care Miu o dădea la pîrîu cu pușcașii și de opt ori trimisese curierul cu ordin la căpitănia de rezervă să intre în luptă. Și tot de opt ori, văzînd cum Miu respinge fiecare atac, își oprea călăreții, păstrîndu-i pentru momentul cînd undeva dușmanul ar fi răzbit peste ziduri... După ultimul asalt respins de Miu, Simion respiră ușurat și socotind liniștea ce se așternuse semn că dușmanul a renunțat la luptă, își îndreptă privirea spre partea unde Pantelie înfrunta cea de a doua aripă a pedestrimii. Ceea ce văzu îl făcu să răcnească spre curierul înlemnit din spatele lui.

— Repede ! Călărașii să pornească în sprijinul lui Pantelie. Dușmanul l-a dovedit...

Astfel, cu atenția încordată la lupta ce se dădea lîngă zidul dinspre răsărit al bisericii, Simion nu observă retragerea haiducilor și nici cel de al noulea asalt al pușcașilor. Era încă atent urmărind cu pumnii strînși încleștarea de la zidurile chiliilor, cînd auzi strigătele de luptă ale voinicilor lui Miu. Se întoarse și rămase îngrozit : cîntări într-o clipită numărul și puterea dușmanului pe care încerca — cu dîrzenia disperării — să-l înfrunte haiducii. Se blestema în gînd că trimisese pe toți călărașii ce-i avea lîngă el în ajutorul lui Pantelie. „Dumnezeule, apără-i", bolborosi Simion și strînse atît

de tare pumnii încît unghile i se înfipseră în carne. De acolo, de sus, fu martorul unei nemaipomenite bătălii, cum nu-i fusese dat să trăiască. Ca o furtună pe care nimic omenesc nu părea s-o zăgăzuiască, ceata de haiduci trecea peste rîndurile de poterași. Stăpîn peste poiana largă de dincolo de rău, Miu și haiducii lui hăituiau pîlcurile de fugari înspăimîntați. Și peste toate se auzea strigătul lui neîmblînzit...

— Așa, voinicilor, loviți-i, haiducilor, striga și Simion, dar răcnetul lui se preschimbă în șoaptă și sfîrșit își lipi fruntea de stîlpul de lemn al foișorului.

— Fiul meu cel viteaz... Pe fața aspră a bătrînului se prelingeau neștiute lacrimi...

Un țipăt de spaimă în spatele lui îl făcu să se răsucească brusc. Ancuța era acolo, cu chipul alb ca varul.

— Ce e ? tresări pandurul. Ce s-a întîmplat, fata mea ?

Fără să rostească un cuvînt, ea arătă spre rîu. Peste întreaga poiană haiducii lui Miu hălăduiau hărțuind resturile pușcașilor. Alergînd de colo-colo, Miu se arunca în luptă ca un fulger, îmbătat de victorie, dar un lanț de călăreți galopa de-a lungul rîului, încercînd să le taie retragerea.

— Ajunge ! răcni Simion, de parcă haiducii l-ar fi putut auzi. Oprește-te !

Dar Miu se lăsa purtat de beție și mîna lui se ridica și cobora neîncetat cu sclipirea de foc a morții.

— Întoarce-te, Miule, șopti tremurătoare Ancuța.

Și deodată, fără vreun temei, Miu se opri străbătut de un fior al presimțirii. Întoarse privirile și zări pîlcul de călăreți ce se strecurau în umbra mălinilor. Scoase

un nou strigăt, mai cumplit ca celelalte și cu sabia ridicată în aer porni spre rîu. Și după el, ca un torent, haiducii... Izbitura a fost năprasnică. Din goana cailor, haiducii nu s-au oprit decît dincolo, pe celălalt mal al rîului, lîngă ziduri. În urma lor, din ceața de călărași nu mai rămăsese decît bidiviii înspăimîntați cu șeile goale.

— S-au întors călărașii de rezervă, se auzi în spatele căpitanului vocea curierului. Dușmanii au fost respinși...

— Să plece degrabă la rîu, îi porunci Simion. Să ia în seamă paza zidului !

Apoi coborî treptele foișorului spre a ieși în întîmpinarea haiducilor. Cînd ajunse jos, ușa se deschise și în prag apăru statura voinică a lui Miu.

— Ai luptat ca un leu, haiducule, îi vorbi cu tremur în glas Simion, și-l îmbrățișă, nemaigăsind alte cuvinte care să-i cuprindă gîndurile și simțirea. Peste umărul pandurului, haiducul zări făptura gingașă a Ancuței. I se părea lui, ori ochii fetei jucau în lacrimi ?... Era o amăgire, desigur, căci tînăra îi zîmbi și-i întinse prietenește ambele mîini. Doar cînd le cuprinse o simți că freamătă ușor ca aripile unei păsări.

Ancuța îl privea fără să se sature : obrazul lui era plin de funinginea sînetei ; mirosea a pulbere arsă și a sînge. Veșmintele îi erau sfîșiate, dar ei i se părea mai frumos decît mucenicul Gheorghe de pe pronaosul bisericii din satul ei. Gîndul acesta n-o rușină, ci îi strecură în suflet o căldură nouă, netrăită pînă atunci.

— A fost o zi grea astăzi, murmură pe gînduri Simion.

Flăcăul își smulse ca ars mîinile din cele ale fetei și apropiindu-se de masă, apucă un ulcior pîntecos și-l duse la gură. Bău însetat pînă cînd vinul roșu i se

prelinse ca sîngele pe față, pe git. Rise vesel, ștergîndu-se cu mîneca cămășii înroșite și întinse fără o vorbă ulciorul lui Toader, care intrase tăcut, ca o umbră, în urma lui.

— A fost o zi grea, zise el tare, și vor mai fi și altele... Dar le vom răzbi pe toate...

Soarele se aplecase obosit spre asfințit, trăgînd o dată cu umbrele liniștea peste cîmpurile de luptă. Focuri se aprinseră în tabere și în jurul lor oamenii, prea obosiți ca să mai vorbească, mestecau în tăcere pîinea cu privirile în pămînt. Dincolo de cercul de puști și focuri ce înconjura ca un brîu mînăstirea, pe cîmpul răscolit de copitele cailor, se întindea lumea de gheață a morții. Din cînd în cînd se auzeau gemetele răniților.

Răsculații și-au adunat căzuții. Pe cei atinși de aripa morții i-au îngropat lîngă zidul mînăstirii. Starețul bătrîn și uscat, ce stătuse tot timpul ascuns în hrube, le-a slujit cu glasul șovăitor, abia șoptit de spaimă. Răniții au fost aduși, unii în sala de jos a culei, alții în cerdacul bisericii, dar cei mai mulți își îngrijeau singuri rănile, ca oamenii ce trecuseră prin multe încercări de bătălie. Ancuța și cîțiva călugări, între care artelnicul, meșter în lecuirea rănilor cu ierburi știute de el, dar mai vîrtos cu „sîngele domnului" din hrubele sfintei mînăstiri — umblau printre cei întinși pe podeaua sălii, oblojind și ogoind pe cei loviți de ascuțișul oțelului, ori mușcătura plumbilor.

Miu se întoarse între ai săi și lăsîndu-se pe spate, adormi cu ochii la stele...

În zori, taberele erau în picioare, cătînd una spre cealaltă ca doi uriași ce-și cîntăresc puterile înainte de a se încleșta în luptă.

Ascuns de tulpinele pomilor, Neculai cercetă tabăra dușmană. Ceva se petrecuse peste noapte acolo. Undeva, într-o parte a micii ridicături de pămînt din față apăruse un pîlc de tufani, pe care — își amintea bine — nu-l văzuse cu o zi mai înainte. Hm ! De bună seamă „tufele" răsăriseră peste noapte și rostul lor era să ascundă ceva. Dar ce anume ? O salvă de focuri pornite din lanțul de trăgători îl smulse din gînduri. În chiote și tropote se porni călărimea. Neculai îi urmărea apropiindu-se încleștat de lemnul armei. Călărașii ajunseră la mijlocul poienii, cînd, la un îndemn venit din spate, rîndurile lor se strînseră. Neculai văzu uimit cum atacutorii din stînga se trag spre dreapta, lăsînd descoperit jumătate de front. Bănuiala care-l muncea din zori țipă acum în el.

— Toți oamenii dinspre porți la mine ! strigă el. Repede !

Nedumeriți, pușcașii își părăsiră locurile dinapoia arborilor și feriți de tufe se furișară lîngă ceilalți... În vremea aceasta, călărașii se apropiaseră la cincizeci de pași de pușcile răsculaților și Neculai se pregătea să dea semnalul de tragere, cînd o bubuitură năprasnică zgudui pămîntul și cerul. Dinspre „tufele" de pe colină se înălțau nori de fum și bulgări de foc porniră prin văzduh. Într-o clipă se abătură asupra locului abia părăsit de pușcașii lui Neculai. „Pădurea" se frămîntă sub torentul de foc ; arborii smulși din chingile lor se prăvăliră la pămînt, crengile și pietrele zburară în aer și pămîntul fu răscolit de mușcătura obuzelor...

— Doamne ! păli Neculai. Și furat de priveliștea din fața sa, uită de primejdia atacului. Cînd se reculese, călărașii dispăruseră din dreptul pușcilor sale, trecînd

ca o furtună prin spărtura făcută de obuze în bariera de pomi.

— Foc ! răcni el.

Călăreţii năvăliseră în curtea mînăstirii şi trăgeau din goana cailor spre oamenii descoperiţi. Dinspre culă, răspunseră cu focuri puşcaşii de rezervă ai lui Simion. Lupta se încinse îndîrjită.

Lîngă zidul din spate, Miu se frămînta nerăbdător. Poiana de peste rîu arăta întocmai ca în seara trecută. Leşurile celor căzuţi zăceau şi acum în ţărînă şi o linişte de moarte plutea peste tot locul. Cu siguranţă că, pe aici, duşmanul nu va mai cuteza să atace. Altundeva chibzuise polcovnicul să abată lovitura. Miu se gîndi să ridice o parte din străjeri, să-i ţină pregătiţi pe cai pentru ceasul cînd vor fi de trebuinţă în altă parte. Îi împărtăşi temerea sa lui Toader şi acesta, tăcut, încuviinţă din cap şi fără o vorbă porni să îndeplinească gîndul căpitanului. Bubuitura tunurilor îi găsi pe haiducii aleşi de Toader lîngă cai. Miu tresări şi un fior îl străbătu. Erau primele detunături pe care le auzea şi glasul acestui zeu al războiului îl făcu să se simtă mic şi slab. Îşi stăpîni tremurul mîinilor şi apucînd frîiele calului sări în şa. Trase sabia din teacă şi simţi în strîngerea prăselei, cum parcă oţelul îi strecoară tărie în braţ.

— Pe cai ! strigă el şi înfipse pintenii în pîntecul animalului.

Intrarea haiducilor în curtea plină de arnăuţi şi răsculaţi, încleştaţi în luptă, stîrni un iureş nebun. Urlînd înspăimîntător, Miu şi voinicii lui se repeziră spre duş-

mani și-i loviră dintr-o parte. Călărașii se retraseră sub izbitură, dar o poruncă răstită îi făcu să se arunce din nou la luptă.

Curînd oboseala se lăsă ca plumbul în brațele flăcăului. Degetele înțepenite pe mînerul sabiei abia îl ascultau. Se opri să răsufle și privi în jur. Văzu peste „pădurea" lui Neculai lanțurile de trăgători apropiindu-se.

— Neculai, strigă el și cînd acesta căută spre el îi arătă cu vîrful sabiei înroșite primejdia din față.

Se auziră strigăte noi de luptă și din spatele mînăstirii. Miu văzu năvălind ca un torent nestăpînit pedestrașii lui Pantelie. În frunte, conducîndu-i, veneau călări Simion și Cuțui.

Miu slobozi un chiot și haiducii se întoarseră spre el. Flăcăul le făcu un semn și aceștia, înțelegînd, struniră caii. Haiducul lepădă sabia și trase de la brîu pistoalele.

— De-acum, staretul le poate sluji prohodul, scrîșni el și slobozi din plin armele...

În scurt timp, curtea mînăstirii se umplu de leșuri, peste care alergau înspăimîntați caii slobozi.

Miu sări din șa, îndreptîndu-se spre Neculai care, sprijinit de un pom, îi urmărea pe fugari.

— Am izbîndit și-acum, Neculai, rosti el gîfîind și-i cuprinse umerii. Dar pandurul icni înăbușit, stăpînindu-și o durere ascunsă.

— Ce este ? păli haiducul. Te-au lovit, blestemații. Și cum pandurul nu răspundea, flăcăul îi rupse cu o smucitură cămașa. Dinspre umăr, o dîră de sînge se scurgea neoprită.

— Repede, să vină artelnicul... Unde-i ticălosul de călugăr ?

— Lasă, făcu stins, dar hotărît, Neculai. Știu să-mi caut singur de necazuri.

Sfișie mîneca de tort a cămășii și ajutat de flăcău își legă strîns umărul.

— Gata, zîmbi el palid. Pun eu la loc sîngele pierdut, de-o mai avea sfinția sa în hrubă vinul cel roșu.

Văzîndu-l voios ca niciodată, Miu se însenină. Dar zîmbetul îi îngheță pe buze. De undeva, de-aproape, căzu ca o grindină răpăitul unor tobe și trosniră în salvă zeci de arme.

— Mihail, șopti alăturea Cuțui. Pe el îl atacă... De s-ar ține dîrz. Apoi tare spre oameni: Fiți pregătiți!

Ocolit pînă atunci de iureșul luptei, Mihail se răsucea într-o frămîntare pe care în sinea sa o credea nerăbdarea de a da ochii cu dușmanul. Cînd însă se iviră în fața sa, după un pîlc de pomi, rîndurile de trăgători în uniformele chezaro-crăiești, pe care le cunoștea atît de bine, uluirea lui se preschimbă pe loc în spaimă. Cu graiul pierit, Mihail privea la ei, fascinat de mulțimea țevilor de pușcă ce veneau spre el.

— Vin, căpitane! auzi lîngă el un glas răgușit. Ce facem?

Și fără să aștepte ordinul care nu venea, omul ținti și trase.

Ca la un semnal lanțul de trăgători se opri. Ostașii îngenuncheară și ducînd puștile la ochi traseră. Un nor de praf și țăndări se ridică din zidul vechi. Mihail își simți ochii arzînd de nenumărate fire de nisip și, urlînd, își acoperi fața. Înnebunit de groază alergă în neștire spre culă. Strigătul lui strecură un fior de spaimă printre oameni. Cîteva clipe, șovăiala îi ținu pe loc, dar

o nouă salvă a dușmanului, de astă dată atît de aproape încît simțiră și mirosul pulberei arse, îi puse pe fugă.

Din locul său, Miu văzu cu uluire cum oamenii lui Mihail aleargă pradă unei spaime neînțelese, părăsind zidul ce trebuia apărat. Cuprins de o furie oarbă, sări în șa și strigă spre ai săi :

— Haiduci, după mine !

Se năpusti drept spre cei ce fugeau, tăindu-le calea. Trase scurt de hățuri și armăsarul se ridică în două picioare.

— Înapoi ! răcni el învîrtind sabia. Înapoi, mișeilor, de nu vreți să vă tai eu !... și repezi oțelul spre cel mai apropiat dintre ei, dar acesta se feri și porni îngrozit înapoi.

Pe deasupra zidului apărură chivărele crăiești și țevile puștilor.

— Pe ei, haiduci de Olt, strigă Miu. Și scoțînd strigătul lui înspăimîntător porni în galop spre ziduri. În urmă clocotea pămîntul sub copitele cailor. Miu își simțea tovarășii aproape și asta îi înzecea tăria. Într-o clipită fu lîngă zid și aproape fără să mai gîndească slobozi frîul și înfipse pintenii în coapsele bidiviului. Calul zbură peste zid și după el ceilalți, căzînd peste oștenii imperiali. Copitele cailor loveau ca niște ciocane de fier trupurile ostașilor prinși sub ele, săbiile hăcuiau în dreapta și în stînga, iar strigătele haiducilor înfiorau văzduhul. Disciplina anilor de instrucție prusacă din cazarmele chezarului se spulberă în cîteva clipe. Ostașii împăratului o rupseră la fugă urmăriți de neînduratele săbii haiducești. Cîțiva scăpară răsfirîndu-se în pîlcul de pomi... Haiducii se întoarseră în trapul cailor osteniți. Pe ziduri, martori muți la cele petrecute, răsculații nu îndrăzneau să-i privească în față...

— Dacă n-aţi fost la semănat, le strigă de departe Miu, veniţi la cules. Şi arătîndu-le cu sabia armele azvîrlite în iarbă de fugari, trecu din nou pe deasupra zidului, silindu-i pe cei ce stătuseră dinapoia lui să se ascundă speriaţi. Merse pînă în faţa lanţului de trăgători şi descălecă în faţa lui Simion.

— Austriecii, spuse el scurt, i-am risipit...

Şi cu faţa întunecată se răsuci şi porni spre intrarea culei. Deschise uşa ce da în sala mare şi-şi desprinse pistolul de la brîu.

— Mihail ! strigă el.

Nici un răspuns, doar geamătul unui rănit. Străbătu sala şi deschise o altă uşă. Cercetă în semiîntunericul odăii şi-l zări ghemuit într-un colţ cu faţa îngropată în mîini.

— Ieşi de acolo, inimă de iepure, şuieră el. Ieşi de nu vrei să te împuşc ca pe un cîine.

Mihail îşi descoperi faţa scăldată în lacrimi.

— Lacrimile de muiere nu spală ruşinea unui bărbat, îl biciui el cu dispreţul vorbelor. Hai, ridică-te, şterge-ţi ochii şi du-te la oamenii tăi. Au nevoie de tine, de ceea ce ar trebui să fii, altfel... Nu pe acolo, îl opri văzîndu-l că se îndreaptă spre uşa din faţă. Ieşi prin spate, să nu te vadă nimeni... Şi de se va mai întîmpla vreodată, am să te caut şi-n gaură de şarpe şi atunci n-am să te mai iert...

Îl urmări cum iese, cu capul plecat, împovărat de propria-i laşitate şi de ruşinea tainei ce trebuia să o ducă ca pe o golgotă.

— Ptiu ! făcu Miu în urma lui, apoi cătă cu ochii spre masă. Apucă ulciorul pîntecos şi dădu să iasă. Auzi un

foșnet în urmă, dar cînd se întoarse nu zări pe nimeni. Ridică din umeri și ieși afară.

— Să bem, căpitane, pentru izbînda de azi, strigă el cu veselie prefăcută, întinzîndu-i lui Simion, după cuviință, ulciorul cu vin. Cînd însă întîlni privirea pandurului, găsi acolo ascunsă durerea.

Amurgea ziua cînd căpitanii se adunară în sala culei, la chemarea lui Simion. Afară, oamenii ridicau leșurile căzuților și împlineau pentru toți datina, însoțindu-le ultimul drum cu tăcerea grea a oșteanului în fața morții.

Răzbătea pînă înăuntru glasul fornăit și speriat al starețului și clinchetul stins al cădelniței.

Simion tăcea. Părea că ascultă slujba săracă de afară, atent la săriturile cu care cuviosul staret scurta prohodul spre a se afla cît mai degrabă la adăpost, între zidurile groase ale hrubei.

— I-am răzbit și astăzi, vorbi el deodată cu privirea în jos, ne-am bătut cu vrednicie și dușmanul ce-a vrut să ne spulbere a mușcat țărîna... Însă — și oftînd, privi pe căpitani în față — sînt mulți, ne-au strîns ca într-o chingă. Blestemații, au chemat și pe chezari în țară. I-am fi dovedit poate cu hotărîrea și bărbăția vitejilor noștri, dar polcovnicul Ciupagea a adus tunuri...

— Astăzi obuzele lor au răscolit doar pămîntul — vorbi Miu. Nu ne temem de ele... ne-am obișnuit...

— Hm! făcu trist Simion. Mîine însă vor lovi mai bine...

— Cînd oștile pornesc la bătălie, tunurile tac, adăugă înflăcărat flăcăul. Că doar n-o să-și lovească pedestrașii și călărimea. Și atunci las' pe noi...

— Și dacă nu vor porni călărașii ? îi răspunse Cuțui. Dacă ne vor bate cu tunurile zile și nopți de-a rîndul ?...

— Doar n-or strica sfînta mînăstire, se mînie și Pantelie.

— Arnăuții domnești nu au nimic sfînt. Ei sînt străini de neamul și credința noastră, îi răspunse Simion. Și în fața bombelor lor, săbiile și puștile noastre sînt neputincioase. Nici zidurile mînăstirii nu ne vor mai apăra, chiar de ne vom ascunde în hrube, printre budanele stareților....

Se opri brusc, agățîndu-se de un gînd ascuns, de o amintire ce părea din altă lume.

— Trebuie să stricăm cuibul acela de foc de la tufani, vorbi împotriva obiceiului său de a fi tăcut, Neculai. Eu zic să-i ținem sub foc o vreme...

— Apoi, dau năvală cu cu călăreții mei, se aprinse Miu. Răzbim pînă acolo. Ne-or apăra...

— ...Budanele sfinției sale, rosti încet Simion și căpitanii întoarseră uimiți privirile spre căpitanul ce zîmbea ca unei amintiri dragi. Da, budanele vechi din hrubele mînăstirii. Aș vrea să le știu goale...

— S-au cam golit, de cînd sîntem aici, adause înveselit Cuțui, dar nu prea știu cum ne vor duce ele la tunurile domnești...

— Rostogolindu-se, Ghiță, rostogolindu-se ; îți mai amintești, Firizule, de bătălia de la Cozia...

Neculai deschise ochii a mirare, apoi înțelegerea gîndului căpitanului așternu pe fața lui aspră unul din acele rare și sfielnice surîsuri, pe care numai amintirea vremurilor tinereții le deștepta.

— Dacă ți-ai amintit, apoi du-te, Firizule, și rostuiește cu oamenii ceea ce știi că este de trebuință pentru

încercarea noastră. Cine merge cu mine în tabăra dușmană ? se întoarse el spre ceilalți.

— Eu, căpitane, sări Miu.

— Și eu poate ți-oi fi de folos, Simioane, rosti Cuțui.

— Nu, tu îmi ești aici de trebuință, Ghiță. Vei păzi cetatea noastră, de vor răspunde arnăuții cu atac... Și Firizu va veghea aici cu oamenii lui.

— Merg și eu, căpitane, sări și Pantelie.

— Da, tu ești priceput la arsenale... Mai ia vreo cîțiva țintași buni, Miule, voinici ce nu cunosc teama. Cînd s-o întuneca vom aprinde polcovnicului o torță mare să poată vedea bine bucatele la cină...

Toată după-amiaza, polcovnicul stătuse pe colina din spatele liniilor, cercetînd neliniștit spre mînăstire. Cînd umbrele serii coborîră, socoti că se poate odihni, căci noaptea răsculații nu vor îndrăzni să atace. Ceru să i se aștearnă cina și chemă la el căpitanii. Masa se desfășură în tăcere. Polcovnicul era frămîntat, nu atît de pierderea celor mai buni călărași ai săi, cît de mustrările pe care avea să le primească de la slugerul măriei-sale, sau poate chiar de la Vodă... Doar porucicul Ciupagea, fratele polcovnicului, avea chef de glume, dintre acelea care te fac să te înfiori, după obiceiul său.

— Mîine, încă din zori, îi bat cu tunurile și pînă seara îi trimit pe toți la cer. Mă tem că vor intra, nemernicii, în rai, căci sfîntul Petru văzîndu-i venind dintr-o mînăstire va crede că-s călugări.

Abia cînd conteni cu rîsul, înecîndu-se cu vinul din cupă, putură auzi o frămîntare de glasuri ce răzbătea dinspre tabără.

— Ce-i vînzoleala aia dintre oameni ? se răsti polcovinicul. Iar s-or fi luat la sfadă arnăuţii cu poteraşii... Să meargă cineva acolo, vreau să am tihnă măcar în ceasul cinei...

Un căpitan se ridică, dar chiar în clipa aceea un om de legătură se ivi lîngă foc.

— Ce-i în tabără ? se răsti la el polcovnicul.

— Tunarii, măria-ta, răspunse omul ; spun că văd înaintea lor numai butoaie cu vin...

— Ticăloşii, răcni furios polcovnicul. Le stă gîndul numai la vinul mînăstirii...

— Spune-le că mîine vor adormi cu gura la caná, adăugă rîzînd şi porucicul.

— Du-te, Brăescule, acolo şi stăpîneşte-i, porunci Mihalache.

Căpitanul îşi înăbuşi o înjurătură şi dispăru pe urmele agentului. Pe drum chibzui cum să-i pedepsească pe tunari, ca să-şi răzbune cina stricată, dar apropiindu-se de pîlcul de tufani, simţi că murmurul de glasuri ascunde o teamă.

— Ce se petrece aici ? răcni el de cum ajunse în tabără. Care-i pricina zarvei ?

— Priviţi, arătă în faţă un tunar... Poloboacele mînăstirii vin spre noi !

— Pe crucea mea că aşa par, răspunse ofiţerul. Ce dracu, răsculaţii au băut tot vinul şi-acum dau drumul poloboacelor la vale ?

— Noi sîntem la deal, înălţimea ta, atrase atenţia tunarul. Cum de urcă singure poloboacele ?

— Nu-i lucru curat, se auzi o voce din umbră. Doar dacă sufletele morţilor...

— Nemernicilor! strigă deodată căpitanul. Staţi ca nişte babe fricoase şi vorbiţi în dodii. Puneţi mîna pe arme şi trageţi. Nu pricepeţi că acolo sînt răzvrătiţii?

Tunarii rămaseră cu gurile căscate la ofiţer. Dar acesta îşi smulse pistolul de la brîu şi trase în direcţia budanelor.

Tunarii nu mai avură vreme pentru asta. Din budanele ajunse la vreo treizeci de paşi, ţîşniră o mulţime de răsculaţi. Un snop de flăcări, pornit din toate armele, se îndreptară spre ei. În fruntea lor alerga un tînăr şi pistoalele sale împroşcau moartea.

— Aşa, Miule, voinicule... Iar tu Pantelie treci la tunuri şi îndreaptă-le spre călăraşi. Pune încărcătură şi...

— Îs încărcate, căpitane!

— Atunci slobozeşte, Pantelie, obuzele polcovnicului asupra sa.

Primul tun pufni năprasnic, cutremurînd tufanii ridicaţi acolo să-i ascundă. Pantelie nu mai aşteptă să audă căderea obuzului, ci alergă spre al doilea tun. Îl întoarse şi pe acesta spre tabăra arnăuţilor şi peste o clipă detună şi el.

— Încarcă din nou Pantelie, se auzi porunca lui Simion, şi ia seama, cu capătul încoace. Eu voi face la fel cu ăstalalt.

O vreme tunurile tăcură. Pandurii însă nu slăbeau focul spre a-i ţine departe pe pedestraşii stăpînirii.

— Leagă cu funiile acestea capătul fitilelor... porunci Simion. Aşa. Acum porniţi spre mînăstire.

Oamenii se depărtară, strecurîndu-se printre budanele încremenite acolo, trăgînd neîncetat. Miu rămase însă acolo pe loc şi doar cînd Simion şi Pantelie trecură

în fugă pe lîngă el, desfăşurînd funia, îi urmă şi el. De cum ajunse în spatele budanelor, Simion şi Pantelie se opriră.

— Acum, Pantelie, smuceşte funia !

Un zgomot năprasnic se sparse în văzduh, cutremurînd cerul şi pămîntul.

— Repede îndărăt, se auzi vocea lui Simion.

Alergară în neştire peste cîmpul gol, spre zidul mînăstirii, dar deodată începură să trosnească cu furie armele pedestraşilor.

— Mai repede, mai repede, strigă gîfîind Simion.

Plumbii începură să şuiere tot mai aproape. Miu, ce alerga mai în spate, înţelese că nu vor ajunge la zid teferi, de nu se va întîmpla ceva, o minune. Luă o hotărîre : se apropie în fugă de Simion şi prinse să alerge în spatele acestuia, acoperind cu trupul său pe căpitan. Ajunseră la mijlocul cîmpului cînd Miu simţi deodată o arsură cumplită în spate.

„M-au atins, blestemaţii" gîndi el şi strîngînd din dinţi de durere alergă înainte. Dar după cîţiva paşi, cercuri de foc i se învîrtiră în faţa ochilor şi înăbuşindu-se se prăvăli la pămînt.

„Neculai, şopti el pămîntului, loveşte-i acum"...

Neculai sta lîngă o tulpină cu ţeava rece a armei lipită de obraz. Urmărise rostogolirea tăcută a budanelor şi aştepta cu sufletul la gură desfăşurarea lucrurilor. Atunci auzi alături un foşnet şi o arătare albă se coborî lîngă el.

— Primeşte-mă şi pe mine, căpitane Neculai, ca sotnic, şoptise Ancuţa. Sînt bun ţintaş, ai să vezi, adăugă ea rugător.

Neculai pufni nemulțumit, privind-o încruntat.

— Așa arată un ostaș? se legă el de primul lucru ce-l văzu, arătînd spre rochia albă de pînză a fetei.

— Taica m-a silit, se apără ea. Mi-a luat hainele de bărbat ca să nu mă amestec printre luptători. Lasă-mă, căpitane. Vreau să fiu lîngă el...

Neculai mai pufni nemulțumit o dată, dar nu mai spuse nimic. Înțelesese el mai de mult tîlcul privirilor cu care fata îl învăluia pe Miu. Exploziile i-au făcut să tresară pe amîndoi, dar abia din clipa cînd au contenit începură să se teamă. Cînd răsunară împușcăturile, Neculai prinse să se frămînte.

— Nu trage nimeni, strigă el în șoaptă oamenilor înșirați de-a lungul pîlcului de pomi.

Cînd se zăriră umbrele celor ce se întorceau fugind spre mînăstire.

— Miu, șopti fata, recunoscînd statura voinică a flăcăului în spatele tatălui său. Și deodată simți că inima i se strînge. Haiducul tresărise, ca și cum ar fi vrut să se oprească.

— L-au lovit! țipă Ancuța.

— Taci, se răsti furios pandurul. Nu vezi, aleargă! Dar cînd văzu că Miu se prăbușește, lui Neculai îi pieri tot sîngele din inimă.

— Mi l-au ucis, strigă fata și încleștîndu-se de armă trase cu furia nebuniei spre dușmanii nevăzuți. Apoi, se prăbuși cu fața în jos, plîngînd.

— Unde e Miu? se auzi vocea lui Simion. Cine l-a văzut?...

Neculai rămase tăcut ca stînca. Pe fața lui se rostogoleau fierbinți, ascunse de noapte, lacrimi.

Pe cîmpul gol se desluşeau acum siluetele puşcaşilor care înaintau, trăgînd din mers. În pieptul pandurului, ura coborî ca un val de foc.

— Veţi plăti scump viaţa lui, scrîşni el şi, ţintind, comandă scurt.

— Foc !

Sub secera de plumbi, primul lanţ de trăgători căzură. Al doilea se ivi din negură, dar şi el fu împrăştiat de focurile pandurilor.

— Porniţi, comandă Simion. Nu-l vom lăsa în mîinile lor...

— Nu, căpitane, vorbi cu durere în glas Neculai. Nu se primejduieşte viaţa oastei întregi pentru căpitanul ei... Asta de la el am învăţat-o. Rămîneţi aici şi ţineţi-i pe vrăjmaşi cu focuri. Merg doar eu...

— N-ai să poţi, vorbi Simion. Eşti rănit. Am să plec eu...

Dar Neculai nu-l ascultă. Lepădă arma şi-şi înfipse în şerpar două pistoale. Se strecură printre pomi şi tocmai da să iasă în cîmpul descoperit, cînd se auzi tropotul unui cal îndepărtîndu-se.

— Cine-i ? strigă cuprins de o presimţire Simion.

Nimeni nu-i răspunse. Toţi priveau spre calul ce ducea în galop o făptură albă, ca o plăsmuire din nopţile cu sînziene.

— Ancuţa, şopti pierit Simion. Opriţi focul, răcni el.

În tabăra puşcaşilor, căpitanul înjura ca un diavol pe oamenii ce primeau tăcuţi, cu spinările aplecate, ocările ofiţerului.

— Sînteţi nişte nepricepuţi, buni de pietruit drumurile, nu ostaşi în armia domnească... I-aţi lăsat pe răzvrătiţi să vină aici în tabără, să ne sfarme tunurile şi să plece, după pofta lor, nestingheriţi.

— Cînd am văzut matahalele alea venind, încercă o voce să se dezvinovăţească...

— Aţi crezut că o vrajă vă aduce plocon budanele cu vin... Cine era de strajă ?

Dar nu-i veni nici un răspuns. Furios, se întoarse gata să răcnească din nou, dar se opri văzînd pe ostaşi cum aţinteau privirile holbate spre mînăstire.

— Ce naiba... şi se răsuci trăgînd pistolul de la brîu.

Ceea ce văzu îl făcu să se înfioare. Peste poiana înnegurată aluneca o arătare ca o fantasmă făurită parcă numai din fluturarea albă a veşmintelor.

— O nălucă, şopti el şi scăpă pistolul din mîini.

— E muma morţilor, şopti făcîndu-şi cruce un ostaş. A venit să-şi culeagă sufletele.

Nălucirea trecu peste poiană şi deodată se opri, aplecîndu-se peste grumazul calului.

— A venit să ia sufletul celui căzut, şopti aceeaşi voce înfiorată, dar asta îl trezi pe căpitan.

— Proştilor ! Nu vedeţi că-i o viclenie de-a lor ? Vor să-l răpească pe răzvrătitul doborît de noi. Trageţi în ea, nemernicilor. Şi se aplecă căutînd în neştire pistolul căzut în iarbă.

Miu deschise ochii, trezit de răceala pămîntului. Liniştea îl înfioră. Unde se află ? Vru să facă o mişcare şi simţi o arsură în coaste. Brusc îşi aminti de tot. Se întrebă ce avea să facă. Va aştepta să vină ora din cum-

pătul nopții cînd tabăra dușmană doarme și străjile moțăie, sprijinindu-se în puști. Gîndea astfel cînd auzi tropotul unui cal. Dușman, prieten ? Socoti să nu facă nici o mișcare, să fie luat drept mort. Încet, pe nesimțite, trase pistolul și aștepta. Călărețul se apropia, simțea de-acum în obraz vibrația pămîntului sub copitele calului. Ajunse lîngă el și omul opri. În acea clipă, haiducul se răsuci, întinzînd spre străin pistolul.

— Trăiești ! Dumnezeule, trăiești !...

Miu rămase prostit ca în fața unei arătări.

— Ancuța, tu ? bîigui el.

— Ridică-te repede ! Arnăuții au puștile îndreptate spre noi. Prinde-te de șa... Saltă-te !... Oh, Doamne, ești însîngerat...

Miu strînse dinții și încordîndu-se se prinse de șa.

Puse un picior în scară și ajutat de brațul întărit de disperare al fetei, se săltă, prăbușindu-se peste grumazul calului... Animalul înțelese ce i se cere și porni fără îndemn spre zidurile mînăstirii. În urma lor, trosneau puștile arnăuților, dar oamenii speriați de nălucirea albă în care tot mai credeau, își scuipau în sîn, descărcînd aiurea sînețele.

Dincolo de pomi, la adăpost de plumbii dușmanilor, Ancuța opri calul. Miu se lăsă să alunece de pe grumazul armăsarului și rămase așa, sprijinindu-se în șa. Simion și Neculai se apropiau în grabă.

— M-am întors de pe cea lume, căpitane, rîse Miu. M-a adus un înger alb călare pe un armăsar înaripat.

— Fiul meu, îl întîmpină cu glas tremurat Simion. Mulțumesc cerului că ești teafăr și deschise larg brațele.

Miu lăsă din mînă șaua și făcu un pas spre Simion. Dar totul începu să se învîrtească în fața lui și fără o vorbă se prăbuși la picioarele căpitanului. Ancuța scoase un țipăt.

— Să-l ducem în culă, strigă Simion. Și căutați-l degrabă pe vraciul ăla de artelnic.

Trei zile Miu s-a zbătut între viață și moarte. Trupul îi ardea de fierbințeală și mintea rătăcită scornea din tainițe fantasme.

Trei zile și trei nopți Ancuța nu s-a dezlipit de la căpătîiul lui. Îi schimba într-una oblojelile reci de la frunte și îngrijea de rană. Chiar în seara aceea, artelnicul și Neculai l-au așezat pe masa de stejar de jos și cu hangerele trecute prin pala focului, l-au tăiat. Cînd, strîngînd din fălci, Neculai a înfipt vîrful hangerului lărgind borta prin care plumbul a intrat, Miu a răcnit ca un leu, apoi a tăcut. Ancuța a căzut moale într-un colț, nevăzută de nimeni. Cu un clește de lemn, au scos afară plumbul oprit într-o coastă și artelnicul a potrivit peste rană ierburi de balsam și lecuire.

L-au așezat apoi în patul fetei, ca fiind cel mai potrivit pentru un bolnav ca el. Ancuța l-a vegheat fără să închidă o geană, tresărind la fiecare geamăt al lui.

Într-a patra dimineață, o rază de lumină, strecurată prin fereastra îngustă a culei, căzu pe fața voinicului. Ancuța, furată de toropeală, tresări și privi la el. Ochii lui o cercetau blînd cu licărul judecății...

— Miu, șopti ca o chemare fata. Te-ai trezit ?

— Unde sînt ? rosti slab flăcăul.

— Aici, în odaia mea, răspunse cu un hohot de bucurie fata. Doamne, ai făcut minunea. Ai fost greu bolnav, Miule, dar acum...

— De cînd zac ? se încruntă haiducul.

— De trei zile, răspunse ea, dar imediat îşi dădu seama de greşeală.

— Trei zile, se înspăimîntă flăcăul. Drace ! Eu zac în pat şi haiducii mei...

Dădu să se ridice, mîniat, dar o durere ascuţită ca un cuţit îl săgetă în spate, doborîndu-l pe perne.

— Ah, nevolnicul de mine, gemu el. Căpitanul, unde-i căpitanul Simion ?

Fata însă tăcea cu faţa împietrită, ţintuind podeaua odăii.

— Cheamă, Ancuţă, pe căpitanul Simion. Vreau să-i vorbesc. Acolo, în tabăra duşmanilor, am zărit ceva... Cheamă-l, cînd îţi grăiesc.

— Căpitanul Simion nu mai este în tabără, rosti cu voce grea fata. Şi nici căpitanul Cuţui...

— Cum ? Ce tot vorbeşti, ori eu am năluciri, strigă gîfîind Miu. Vorbeşte odată !

— Aşa e, cum ai auzit. De cînd zaci s-au petrecut în tabără multe lucruri. Ascultă ce-ţi vorbesc cu inima tare... A doua zi după luptă, de la arnăuţi au pornit spre noi un om cu o legătură albă într-o prăjină. S-a apropiat de ziduri, nevătămat, căci tatăl meu a poruncit să fie primit ca un sol ce era — şi cînd a ajuns în faţa porţilor a strigat pe căpitanul Simion. Era Strîmbeanu, vătaful de mai înainte al plaiului Cloşani — ce se cunoştea de multă vreme cu taica şi cu căpitanul Cuţui... Aducea vorbă de la polcovnicul Mihalache Ciupagea şi mai de sus, de la Vodă, cum că Măria-Sa a auzit de ridicarea pandurilor la răzmeriţă şi e îndurerat de izbeliştea în care se află ţara, spre care se îndreaptă

ochii străinilor, doar o va găsi dezbinată să o pătrundă cu oştile. Cu mîna pe inimă şi cuget, solul aducea cuvîntul Măriei-Sale, Grigore Ghica-Vodă, că vrea să asculte părerile răsculaţilor şi să îndrepte răul din care pricină aceştia s-au ridicat cu arme împotriva stăpînirii.... Taica şi Cuţui l-au ascultat la început cu îndoială pe sol, dar acesta se jura pe toţi sfinţii că nu s-ar învoi el pentru o ticăloşie împotriva vechiului său prieten din vătăşia Cloşanilor... «Iată, mă pun eu chezaş, căpitane Simion, a zis el la sfîrşit. Rămîn aici, în mijlocul oamenilor dumitale cît ai să fii plecat la politie *. Caimacanul îţi trimite şi el cuvîntul lui şi o scrisoare de „liberă trecere", întărită cu sigiliul său.»

— Şi l-a crezut ? gemu Miu.

— Da, taica a socotit că e singura cale de a mîntui pe toţi oamenii strînşi la îndemnul său. Solul vorbise şi de alte trupe crăieşti, întărite cu tunuri, ce s-ar afla în drum spre mînăstire. După ce a pus pe porucicul Ciupagea, rămas să conducă tabăra duşmană, să jure că nu va căuta să piardă pe răsculaţi în lipsa lui, s-a urcat pe cal şi împreună cu Ghiţă Cuţui au plecat pe drumul spre Bănie. La pîlcul de pomi l-a întîmpinat polcovnicul şi tustrei au pornit urmaţi de o căpetenie de călăraşi...

— Oh, Doamne ! gemu sfîrşit Miu, pricepînd ce nu înţeleseseră pandurii...

— Oare ce o să se întîmple acum ? şopti speriată Ancuţa. Taică ?

---

* Politie — Capitala Tării Româneşti.

— Nimica, nu te neliniști, își luă seama flăcăul. Unde-i Neculai ?

— E jos, de strajă cu oamenii. Să-l chem ?

— Nu, răspunse Miu și închise ochii.

Crezînd că a adormit, Ancuța se ridică și ieși în vîrful picioarelor.

— De-acum soarta noastră stă în mîna lui Vodă, șopti haiducul.

În geamul odăii se auziră bătînd primele picături ale ploii.

O săptămînă încheiată norii și-au ținut deschise băierile, cernînd o ploaie mărunță care a desfundat drumurile și a înecat luncile. Închiși în cetatea lor, răsculații îndurau, deprinși cu greul, biciuirea ploii reci, apărînd sub dulmane puștile și cornurile cu pulbere... Cu fiecare zi, Miu își împlinea puterile. În a cincea zi de zăcere, se ridică în capul oaselor, apoi, ajutat de fată, făcu primii pași prin odaie... În a șaptea zi, cînd intră la el, aducînd un vas cu borș de verdețuri, Ancuța îl găsi în mijlocul odăii încingîndu-și șerparul.

Fetei îi zvîcni inima în piept cînd îl văzu din nou așa cum îl îndrăgise, înalt, voinic și neînduplecat.

— Gata de-acum cu trîndăveala, rîse voinicul și ca să dovedească că este în putere prinse fata de mijloc cercînd s-o ridice în sus.

— Stai cuminte, îl certă blînd, mai mult a îndemn, Ancuța. Ai să risipești mîncarea.

— Phii !... făcu Miu. Mi s-a acrit de atîta fiertură, de cînd mă tot hrăniți cu ea. Mi-e dor, Neculai, se adresă el pandurului care tocmai intra, de o pulpă de berbec

pîrlită la foc înăbușit, cum numai tu știi să faci, haiducule... Ei, ce zici de un prînz ca ăsta ?

Neculai privi posomorît în podea, apoi spre fată... Miu se întoarse spre ea și o văzu pălind.

— Dar ce-i cu voi ? Vorbiți ! Ce se petrece în tabără ? Vorbiți odată !

Firizu tuși încurcat, dar Ancuța își luă inima în dinți și zise :

— Nu mai avem merinde... Totul s-a sfîrșit și oamenii suferă de foame. Porucicul Ciupagea e un diavol. A promis că ne va da provizii cît timp taica va fi la Vodă. Dar în schimb el ne trimite plumbi. Străjile lui vînează zi și noapte pe cei ce încearcă să iasă ori să intre în mînăstire... A strîns atît de tare brîul în jurul nostru că putem să vedem și chipurile pocite ale arnăuților ascunși după sînețele lor...

— Cîte zile au trecut de la plecarea căpitanului ? întrebă cu fața împietrită Miu.

— Se împlinesc astăzi zece, răspunse Neculai.

— Și nici o veste ?

— Nici una, căpitane !

Miu începu să măsoare în lung și în lat odaia, chibzuind. Se opri în fața lui Neculai :

— Adunați toți oamenii în sala de jos a culei. Vreau să le grăiesc. Să hotărîm. Să rămînă afară doar străjile...

...Se auzea doar ploaia lovind în geamuri, după ce Miu tăcu. Haiducii și dimpreună cu ei ceilalți răsculați tăceau, rumegînd în minte vorbele căpitanului...

— De vom rămîne aici, ori pierim de foame, ori ne vinează ca pe niște sălbăticiuni poterașii. Trebuie să ieșim din mînăstire. Mergeți după mine ? strigă Miu cu înfiorare.

— Mergem ! răspunseră în cor răsculații.

— Atunci, ascultați ce-am hotărît.

— Eu socot c-ar trebui să așteptăm aici pe comandantul nostru, se auzi o voce. Nu trebuie să ne înfricoșeze...

Miu se întoarse și-l fulgeră cu privirea pe cel ce vorbise.

— Ia uite pe cine văd ? pe căpitanul Mihail ! Dar unde mi-ai fost pînă acum, căpitane ? În ce privește sfatul nu ți-l primim. Acum eu sînt căpitanul și pînă vom răzbi, ori vom pieri, îmi datorați ascultare. Cît despre frică nu voi s-o învăț chiar de la meșteri...

Mihail tăcu înecat de furie. Mîna sa strîngea în neștire prășeaua jungherului.

— Ascultați cu luare-aminte... Chiar astăzi vom încerca să ne liberăm din chingile dușmanului. Cînd s-o întuneca, toți veți porni într-acolo...

Trecuse de cumpăna nopții. Ploaia contenise, ostenită parcă de jocul ei neîntrerupt de atîtea zile. Încet, pe nesimțite, poarta mînăstirii se deschise și o umbră se furișă afară. Apoi alta și alta... Nici o șoaptă, nici un zgomot nu însoți trecerea acestor năluci. Alunecau tăcute peste iarba mustind de apă, spre pîlcul de pomi „sădiți" într-o noapte de oamenii lui Neculai. Cînd ajunseră acolo se răspîndiră în lanț, adăpostindu-se după tulpinile căzute.

— La arme, băieți ! se auzi un răcnet cumplit și un răpăit de arme îi întări chemarea.

— În picioare, arnăuți ! răzbătu pînă la urechile celor ascunși de pomi o poruncă din tabără.

— Alarm ! veni și din dreapta comanda austriacă.

— Săriți, fraților, la arme, tună Miu. Ieșiți, că am venit să vă eliberăm !

Alte chiote de bucurie însoțite de împușcături veniră dinspre zidurile și porțile mînăstirii.

— Atac spre porțile mînăstirii, se auzi glasul speriat al porucicului Mihalache.

— Nach Kirche ! hăpăi și căpitanul crăiesc.

O nouă salvă trasă de pe ziduri le iuți mișcarea.

— Toți căpitanii atacă spre porți, țipă disperat porucicul.

Se auzeau apropiindu-se din toate părțile arnăuții și poterașii împăratului. Focurile de pe ziduri încetară brusc. Era clipa pe care Miu o aștepta. Răsfirați în evantai, haiducii lui descărcară toți deodată pușțile și la un nou țipăt de huhurez porniră furișați spre ziduri. Curînd ajunseră la porți și se topiră înăuntru. Fiarele căzură grele în urma lor.

— Neculai ! șopti Miu.

— Aici îs ! i se răspunse. Caii sînt gata.

— Repede ! porunci scurt Miu, sărind în șa. Poterele sînt pe urmele noastre.

Trecură ca un vîrtej prin curtea acum pustie a mînăstirii, ocoliră biserica și fără să domolească pasul trecură din zbor peste zidurile din spate... Dincolo de apă, în tufele malului, așteptau oamenii.

— La drum ! şuieră Miu. Cei ce nu au cai se vor urca în spatele călăraşilor. Ostatecul unde este ?

Nu răspunse nimeni. Neculai cercetă înfrigurat în jur.

— Ostatecul ! strigă mîniat Miu.

În clipa aceea zări alături calul acestuia cu şaua goală.

— A fugit, blestematul, făcu Pantelie. S-a lăsat să cadă cînd au sărit zidul.

— Ostatecul trebuie să fie cu noi ! rosti ca o poruncă Miu. El e pavăza noastră. Rămîneţi aici ! hotărî el brusc şi întorcîndu-şi calul porni spre mînăstire. Trecu prin vad şi cînd ajunse la ziduri, descălecă şi se strecură printr-o spărtură în curtea invadată de poteraşi. Se furişă cum putu pînă în spatele culei. De acolo putea să vadă şi să audă ce se petrece în curtea din faţă.

La lumina torţelor recunoscu pe Strîmbeanu alături de un om voinic în caftan de porucic. În faţa lor fu adus legat la spate un om.

— Unde au pierit răsculaţii ? tună porucicul. Glasul lui amuţi toate zgomotele.

— Nu ştiu... răspunse prinsul şi la auzul vocii lui, Miu tresări.

— Da ? Atunci lămureşte-ne, rogu-te, de ce ai rămas aici ?

— N-am voit să mă însoţesc cu ei... Nu-i mai puteam îndura. Nişte ţărani...

— Ha, ha, ha... Dar ce credeai matale că-s răzvrătiţii ?... Noi însă vrem să ştim încotro au luat-o... Te sfătuim să ne spui şi asta cît mai degrabă, că de nu...

Porucicul îşi desprinse de la brîu un pistol turcesc şi lipi ţeava de fruntea prinsului :

— Ei, vorbeşti ?

Se auzi clinchetul sec al cocoşului ridicat.

— Staţi ! strigă răguşit prinsul. Spun... de mă lăsaţi teafăr.

— Ţi-o făgăduiesc, şopti cu un zîmbet viclean porucicul. Hai, spune degrabă...

— Răzvrătiţii au trecut prin spatele mînăstirii. Ei au pornit-o spre...

O detunătură sparse liniştea. Mihail scoase un horcăit, se răsuci ca ars şi se prăbuşi la picioarele comandantului de poteraşi.

— Cine a tras ? răcni porucicul.

Se stîrni o larmă de strigăte, din care răzbăteau înjurăturile comandantului. De lîngă zidul culei, umbra dispăruse.

Neculai se frămînta pe loc, chinuit de şovăieli. Se mustra că-l lăsase pe Miu să plece singur, cînd de-abia se pusese pe picioare. Cînd răsună împuşcătura, tresări şi fără să se mai poată stăpîni înfipse pintenii în coapsele calului. Trecu apa ca o părere şi cînd ajunse pe malul celălalt, îl zări pe Miu sărind pe cal şi pornind spre el. Trecură amîndoi prin vad şi ajunseră la locul unde oamenii aşteptau. Miu porunci din mers, fără să mai oprească :

— Porniţi !

Retragerea începu. Noaptea plină de negură îi învălui oblăduitoare. Goniră astfel în galopul ostenit al cailor toată noaptea, pînă cînd în zori se iviră, din ceţuri, munţii. Miu opri şi apropiindu-se de Pantelie îi vorbi cu durere în glas :

— De-aici drumurile noastre se despart. Cerul a fost potrivnic, se vede, răzmeriței. Dar ne vom ridica din nou, și atunci cărările noastre se vor întîlni iar. Mergeți acum, prin trecători, peste munți și ascundeți-vă în Țara Ardelenească. Frații noștri bănățeni vă vor ocroti și adăposti. Gîndul meu va fi mereu la voi. Eu și haiducii mei ne întoarcem în codrii, la legea și datoria noastră haiducească...

— Căpitane, șopti Neculai, nu se vede Mihail... Nu-i cu ei...

— A rămas la mînăstire, răspunse aspru Miu.

— Am simțit eu ! Dar n-o să vorbească ?

— Mihai nu va vorbi, rosti întunecat Miu, și întoarse privirile spre Ancuța ce sta lîngă el. Dar fata nu clipi. Chipul ei căpătase o asprime aproape bărbătească.

— Mergi și tu cu ei, Ancuță, acasă la tine...

— Eu nu mai am casă, răspunse fata. Aici e rostul meu, printre voi și n-am să-mi găsesc liniștea pînă nu-l știu pe taica teafăr. Merg cu voi.

Rostise vorbele acestea cu atîta hotărîre încît Miu înțelese că zadarnic va încerca s-o clintească din gîndul acesta. Dădu semnalul de plecare și haiducii, fluturînd cușmele, porniră pe drumul Padeșului, în timp ce răsculații se mistuiau prin văioagele ce duceau spre munții Mehedinților.

După trei zile, ocolind tîrgurile, căutînd mai mult pădurile și imașurile, mergînd tot noaptea, haiducii au poposit în Bărbătești, la sălașul lor, sub umărul de piatră al munților Vîlcii. Un foc de tabără s-a încins în bătătura casei și cîțiva berbeci sfîrîiră în frigăruile învîrtite cu pricepere de Neculai. După atîtea zile de lipsuri, răbdate cu obișnuința lor de a petrece neclintiți și bune și rele, oamenii se ospătară din belșug, stropind frip-

tura cu vinul aspru de Otăsău. Apoi, doborîți de oboseala drumului, căzură într-un somn adînc pe care nici zorile nu-l curmară.

Cînd primele raze de soare se ridicară dinspre dealurile Vîlvii, Miu se trezi și o dată cu el, Neculai. Pandurul văzu cum voinicul își pregătește calul, își încarcă pistoalele și coburii cu pulbere și potrivește merinde în desagi. Făcu și el la fel, fără a pune întrebări, precum îi era felul...

— Neculai, vorbi în sfîrșit Miu, mergem la București, să căutăm de soarta căpitanului nostru...

— Să trezesc oamenii ? zise fără să se mire pandurul și-l zgîlțîi pe Toader, care dormea alături.

— Nu pe toți : alege vreo zece voinici. Ceilalți vor rămîne aici, așteptînd întoarcerea noastră. Ți-i las în seamă, Toadere, și-ți mai las în seamă pe cineva care mi-e drag... Ca pe ochii din cap să mi-o păzești. Să n-o lași să pornească pe urmele noastre. Mergem spre o grea încercare, unde-i nevoie de braț de bărbat... Ne-om vedea sănătoși, de-o vrea Domnul...

Desprinzînd de la șaua sa o floare de aur bătută acolo de mîna bunicului, o anină la șaua calului ce sta priponit sub fereastra Ancuței. Apoi sări pe armăsar și porni la drum.

— Să mi-l întorci sănătos, Sfinte Gheorghe, șopti Toader cu privirile pierdute pe norul de colb ce se ridica din copitele cailor.

...Trei zile au mers feriți de ochii poterelor peste dealurile negre ale Argeșului, pe sub geana pădurilor și a podgoriilor învăluite în aroma arsă a poamei. Zile de sălașuri întocmite dimineața, între vîlcele tainice, pline de viersul păsărilor și ridicate seara cînd amurgul aș-

ternea peste poteci vălurile lui de negură, protegui-toare.

A patra dimineață i-a prins pe haiduci pe drumul cel mare al Bucureștilor. Călăreau în pas domolit: caii erau osteniți de goana de peste noapte și grumajii lor întinși adulmecau mireasma crudă a ierbii atinsă de roua zorilor. Miu cercetă împrejurimile, căutînd loc de popas peste ziuă.

— De acolo coboară spre politie drumul Tîrgoviștei, spuse Neculai, arătînd în față un șir de pomi ce se ți-neau lanț de-a lungul unei fîșii alburii.

— Înseamnă că mai drumețim nițel și dăm de codrii Vlăsiei. Acolo rămînem peste zi, hotărî Miu. Neculai ridică mîna și arătă departe spre stînga.

Pe fîșia de drum străjuită de arborii Basarabilor, se ridica un nor de colb stîrnit de o rădvană alergînd în trapul silit al bidiviilor. Harapnicele surugiilor plesneau în vînt însoțite de strigătele acestora și caii zburau, mîncînd pămîntul. Mergînd astfel, deși se afla mai departe, rădvana urma să întîlnească drumul mare, în timpul cînd haiducii vor ajunge în dreptul fîntînii ce-și ridica cumpăna la răscruce. Miu chibzui dacă e înțelept să se încumete la o întîlnire cînd din pulbere se deslușiră siluetele a doi călărași, cu chivăre domnești, ce galopau de o parte și de alta a rădvanei. Struni calul și ridică mîna, semn pentru cei doisprezece haiduci ai săi să oprească. Flăcăul își trase calul în umbra sălciilor bătrîne și ceilalți, fără un alt îndemn, făcură la fel. Acum se auzea limpede, dinspre drumul Tîrgoviștei, tropotul copitelor și uruitul rădvanei. Peste cîteva clipe, alaiul va trece pe la răscruce și se va pierde învăluit în colb, pe drumul mare al Bucureștilor. Dar tocmai atunci răsunară chiotele asurzitoare ale suru-

giilor, strunind armăsarii și scrîșnetul roților înfrînate pe pietre. Rădvana rămase în dreptul fîntînii și un om sări din spate cu un ulcior în mînă, îndreptîndu-se spre fîntînă. Deodată omul se opri ca fulgerat, cu ochii holbați spre șirul de sălcii din față. Scoase un țipăt și vasul îi căzu din mîini, spărgîndu-se de pietrele drumului.

— Tîlharii ! strigă el și din trei salturi dispăru în spatele rădvanei.

Călărașii stăteau toropiți în șa, ștergîndu-și ceafa cu năframele. Țipătul acestuia îi trezi. Cel din dreapta aruncă grăbit o privire spre șirul de sălcii și socotind numărul celor ce încercau să se ascundă în spatele arborilor, răcni :

— Porniți caii ! Repede !

Surugii sloboziră cumplitele lor strigăte, însoțite de plesnitul bicelor și, smulsă din loc, rădvana zbură peste prundișul drumului.

— Ne-au zărit, blestemă Neculai. De-acum vor anunța toate poterele, asmuțindu-le asupra noastră. Trebuie să ne ascundem pe aici...

— Nu ! hotărî Miu. Poterele ne vor hăitui prin toate văioagele. Mai degrabă înainte !

Și împintenînd calul, porni pe urmele rădvanei și după el ceilalți. Ascunși de norul de praf, haiducii se apropiară de fugari. Călărașul din dreapta simți primejdia și desprinzînd de la brîu un pistol, se răsuci în șa țintind spre haiduc. Dar Neculai îl izbi din mers cu latul sabiei peste brat și arma căzu în țărînă.

— Oprește, tună Miu, îndreptînd spre surugii pistolul. În vremea aceasta, Neculai și trecuse în față, alăturîndu-și calul de bidiviii rădvanei și prinzîndu-le

friiele în pumn. Rădvana se opri, călăraşii ridicară mîinile în sus, iar surugiii înlemniră pe capră. Miu descălecă şi apropiindu-se de uşa rădvanei o deschise strigînd :

— Ieşiţi !

Se văzu mai întîi o chivără de ofiţer domnesc, apoi umerii cu fireturi aplecîndu-se pe sub pragul de sus al uşiţei. Cînd omul fu în picioare, ridică faţa palidă, umbrită de o mustăcioară subţire. Miu tresări.

— Hm ! pufni Neculai. Pun rămăşag că întîlnesc pentru a doua oară chipul acesta.

— Eu pentru a treia oară, rosti cu glas înfiorat Miu. Avem o socoteală de încheiat amîndoi, căpitane Conache. E timpul acum. Scoate-ţi sabia.

— Haiduc de drum ! bîigui înspăimîntat ofiţerul. Te afli între ai tăi ; ţi-e uşor să fii curajos acum.

— Am fost în bîrlogul vostru singur, m-aţi pîndit mişeleşte şi-aţi sărit, tu şi celălalt pui de cocon asupra mea. V-am dovedit, dar tu ai scăpat cu zile. Scoate-ţi acum sabia, căpitane, de nu vrei să te lovesc ca pe mişei...

Palid, ofiţerul se trase trei paşi în urmă şi-şi desprinse din teacă oţelul.

— De-acum armele vor alege...

Miu îşi încleştă mîna pe mînerul sabiei şi tot trupul i se încordă.

— Mihnea !

Glasul acela de femeie răsuci în el ca un cuţit o rană veche. Venea dinspre rădvană sau cobora de departe, din trecute şi uitate întîmplări ?

Mîna îi căzu moale și cu pași șovăitori se apropie de rădvană. Desluși în canatul ferestrei chipul palid, învăluit de tristețe al femeii pe care o iubise.

— Aretia, șopti el și privi adînc în ochii femeii ce-i stîrnea amintiri dureroase.

— Privește ! rosti femeia... Vreau ca pruncul acesta să aibă un tată... să ajungă prin vrednicia și bărbăția lui un boier de seamă la curte, poate... Nu-i frînge zborul din față, Mihnea...

Miu tăcea înfiorat de șoapta plină de patimă a femeii. Cînd răspunse nu-și recunoscu glasul.

— Nu mă voi atinge nici cu o pană de voi... Ce-mi mai ceri ?

— Viața omului de-acolo, se aprinse Aretia. Este părintele legitim al copilului tău. Avem nevoie de el.

Chipul haiducului se împietri. Privi adînc în ochii pruncului, apoi deschise iar ușa și rosti :

— Poftește în rădvană, căpitane. Ne-om socoti noi altădată.

Conache își vîrî la loc sabia și pași șovăitor spre rădvană. În ușă se aplecă spre Miu și-i șuieră :

— Să te ferești, haiducule, de a patra întîlnire. Nu vei mai scăpa.

Miu nu-i răspunse. Strînse doar fălcile și întorcîndu-se porunci :

— Dezlegați caii și împrăștiați-i peste dealuri.

Și fără a mai arunca o privire înapoi, săltă în șa și porni în galop pe drumul Bucureștiului. Cu mișcări iuți, doi haiduci tăiară șleaurile cailor și-i risipiră cu împunsături de sabie peste coclauri... Apoi se năpustiră în galop pe urmele celorlalți... În zare, soarele se ridica scînteietor peste covorul verde al codrilor Vlăsiei.

Se înserase și străjerul de la bariera Tîrgoviștei se pregătea să închidă, după pricaz, porțile, cînd trecură doi călăreți ce-i aruncară din mers obolul cuvenit...

— Ei, de vreți să-nnoptați undeva, strigă el în urma lor, vă îndrept eu la o gazdă bună.

Dar drumeții nu răspunseră, văzîndu-și de drum și străjerul ridică din umeri, închizînd porțile cele mari ale orașului.

— Unde poposim, căpitane ? rupse tăcerea Neculai. Nu prea-s umblat eu în tîrgul lui Vodă. Doar atunci cu revoluția...

— Cunosc eu drumul, zise Miu. Tragem la hanul lui Manuc.

— La Manuc ? se înfioră Neculai.

Chirilă îi povestise într-o seară de cele întîmplate acolo cu un an în urmă. Dar tăcu, neîndrăznind să-și rostească temerile. Poate căpitanul are un gînd al lui...

Intrară călări pe sub porticul mare al hanului și pătrunseră în curtea mare, plină de zarvă și zgomote. Zeci de căruțe și chervane stăteau cu oiștile proptite în prundișul curții : drumeți și negustori strînși în jurul focurilor de bivuac, ospătînd și tocmind. Printre ei se strecurau oamenii hanului, cu brațele pline de bărdace de vin și talgere de lemn cu bucate... Miu descăleca și-și duse spre grajduri calul ca un om ce cunoaște locul. Neculai îl urmă și amîndoi urcară apoi scara foișorului ce ducea sus spre odăi.

— Bine ați venit la noi, îi întîmpină în capul scărilor o voce mieroasă și un chip măsliniu, pe care șiretenia orientală așternuse un zîmbet plin de taine nepătrunse. Mă bucur că v-ați întors !

— N-am mai fost pe aici, jupîne, îl repezi dîrz Miu și mîna sa strînse prăseaua jungherului. Te înșeli, se pare...

— O, făcu orientalul fără să clipească, de bună seamă. Așa întîmpinăm noi pe orice drumeț. Și dacă n-ați mai fost pe la noi, nădăjduim că veți mai veni, boieri dumneavoastră, adăugă el înclinîndu-se. Ce doresc, domniile voastre ?

— O odaie și cina. Ia aminte că sîntem osteniți de drum.

— Prea bine, măriile voastre, făcu hangiul. Poftiți pe aici. Și deschise o ușă de stejar, prinsă în ferecătură de metal.

— Aici e liniște, șopti cu glasul lui tainic de fariseu. Iar fereastra — adăugă, observîndu-l pe mușteriul cel tînăr că se îndreaptă spre ea — fereastra dă spre o frumoasă uliță a orașului. Păcat doar că uneori e pustie — aruncă el într-o doară.

Cînd se întoarse cu cina bogată și clondirul de vin îl găsi pe cel tînăr tot la fereastră cu privirile furate de o priveliște fără seamăn : clădirea întunecată a Armășiei Temnițelor ce se deslușea la vreo sută de pași în față.

— Phii ! adevărat ospăț de voinici, făcu prietenos omul mai vîrstnic ce sta la masă. Se vede că sîntem în orașul lui Vodă... De aia mai vine omul cîteodată pe aici : se bucură de o cină boierească, de un vin bătrîn și cuminte ; mai vede oameni, mai află ce se petrece în lume...

— Eeh ! oftă echivoc hangiul făcîndu-și de lucru cu bucatele. Dar cînd omul ce se juca cu o băncuță de aur

o rătăci pe masă, nepăsător, fața măslinie se aplecă tainic la urechea drumețului.

— Vremuri grele, boierule... Trecem prin încercări. În țară a fost răzmeriță... Se spune că oștile domnești au mîntuit moșia de zavergii... Căpeteniile au fost aduse aici și stau încătușate în temniță. Domnul să ne păzească de mai rău...

Și hangiul își făcu grăbit semnul crucii, culegînd cu aceeași mișcare galbenul de pe masă... Ieși pe nesimțite, lăsînd să se înțeleagă că mai mult de atît nu mai spune.

— Hm ! Deci așa-i cum am simțit eu, Neculai, vorbi cu durere Miu. I-au atras pe căpitanii noștri cu vorbe mincinoase și acum le pregătesc pieirea. Nelegiuiții ! strînse pumnii haiducul. Cum să dovedim locul unde-i țin închiși ?

— Să stăm și să cinăm, căpitane, propuse pandurul, apoi vom chibzui ce și cum vom face.

Au mîncat în tăcere și au udat friptura de berbec cu vinul dulceag al armeanului. La sfîrșit, Neculai se ridică.

— Eu mă duc printre oameni. Am să iscodesc ce se știe în tîrg despre soarta alor noștri... Mă întorc degrabă cu vești...

Rămas singur, Miu se îndreptă din nou spre fereastra ce-l atrăgea cu sumbra imagine a temniței.

Pe ulița pustie, se încumeta să meargă un singur om — armeanul.

„Hangiul ? — tresări Miu. Unde bate el ulița la ceasul acesta ? Și de ce și-a ferit fața de mine ? Un gînd bănuitor începu să i se strecoare în minte. Ulița aceasta duce..."

Se întoarse brusc și dădu să pornească spre locul unde-și ținea șerparul cu arme. Dar cum părăsi pervazul

ferestrei o sfîrșeală îi cuprinse deodată trupul. Picioarele îi tremurau și odaia se învîrtea cu el.

— Neculai! strigă el și se năpusti spre ușă. Dar se împletici și căzu în mijlocul odăii, cufundîndu-se într-un întuneric în care se afunda mereu, mereu.

— Acum răzmerița e spulberată, iar căpitanii ei zac în temnița Agiei, păziți de zeci de ochi și pușți. Dar ce ai, nepoate?

— Nimic, unchiule, te ascult!

Neculai se afla la un loc într-un colț ferit al curții, primit oaspete de un țăran bătrîn, ce venise de vreo trei zile cu bucate la tîrg.

— Mai ia un clondir cu vin. Te-o înzdrăveni, căci te văd cam pierit la față...

— Nu știu ce am: poate vinul ăsta, își trecu Neculai mîna peste fruntea înfierbîntată. Și ce a hotărît Vodă cu cei prinși?

— Osîndă grea, nepoate, se întunecă moșul. Vor să-i înalțe în streang... Se aude că au și ridicat spînzurătorile la Bariera Tîrgului de Afară.

Neculai scoase un suspin, dădu să spună ceva și se lăsă moale la pămînt.

— Iraa! făcu moșul mirat. Ce-o fi cu creștinul ista? A băut doar un clondir. Phii, tare vlăguiți mai sînt bărbații de acum... Măi Vasile, tată, strigă el spre flăcăul ce moțăia alături de foc. Ia trage-l tu pe drumețul ista pe sacii cei de colo, să hodinească la noi. Pune pe el sarica ceea — și hai să dormim și noi. Mîine e iarmarocul cel mare...

Și bătrînul își făcu loc lîngă pandur, acoperindu-și fața cu cojocul. Astfel că nu-i văzu pe arnăuții ce urcau

grăbiți scara foișorului cu armele în mîini. Și dacă i-ar fi văzut n-ar fi înțeles ce anume treabă mișelească îi adusese acolo.

Miu se trezi cu tot trupul pătruns de o răcoare de gheață. Se afla întins pe o lespede de piatră și desigur că zăcea de multă vreme acolo, căci abia de-și mai simțea trupul. Dădu să se ridice, dar capul îi era greu și ciocane îi băteau în urechi. Stătu o vreme așa, încercînd să înțeleagă ce se petrece cu el și unde se află. Încet, îi reveniră în minte întîmplările petrecute pînă în clipa cînd se prăbușise pe podeaua de lemn a odăii de la han. Dar aici podeaua era de piatră și o umezeală rece i se lipise de obraji. Temnița! Înțelese că se afla prins, că a căzut în capcana dușmanilor. Ticălosul de hangiu îl trădase: doar îl văzuse cu ochii lui îndreptîndu-se spre Temniță. De bună seamă că stăpînirea a pus un preț bun pe capul său.

Treptat, o geană de lumină ce abia atingea fereastra se strecură înăuntru, gonind întunericul. Miu își cercetă temnița. Într-o zi trebuia să ajungă aici. De multe ori se gîndea la aceasta, dar niciodată nu și-a închipuit-o atît de înfricoșătoare.

— Te-ai trezit, haiducule, auzi un glas înfundat. Ha, ha, ha, ai cam chefuit aseară... Acum vei plăti...

Miu își roti privirile să găsească pe cel ce-i vorbea. Descoperi în ușa temniței o ferestruică: de acolo îl ținteau doi ochi încărcați de răutate.

— Hai, ridică-te. Ai oaspeți. Vine să te vadă însuși Armașul Curții. În picioare!

Pe coridor se auziră răsunînd pași apăsați. Se opriră bruse în fața celulei sale și fiarele ușii grele se deschiseră zornăind.

— Bun venit la noi, vechiul meu prieten. Nu socoteam să ne vedem așa de curînd, după ultima noastră întîlnire... Acum ești în puterea mea, tîlharule, și n-ai să-mi mai scapi. Ți-am făgăduit-o doar...

Miu nici nu întoarse capul. Recunoscuse glasul.

— Ei, nu spui nimic ? Unde este vitejia ta ? Vroiai să ne batem în săbii... Dar uiți, tîlharule, că ești un nemernic de țăran și nu-ți pot face cinstea ca un ofițer domnesc să încrucișeze oțelurile cu un hoț de drumul mare. Dar ți-am pregătit altceva demn de tine : funia spînzurătorii... Mîine în zori voi privi cum ai să te legeni în streang. Și ca să nu te simți stingher, vor mai fi și alții ca tine alături : răzvrătiții Mehedințeanu și Cuțui. Ce să spun — potrivită tovărășie...

— Mulțumescu-ți ție, Doamne, șopti Miu.

— Îmi mulțumești ? izbucni ofițerul. Ticălosule ! și-l lovi cu cravașa peste față. Pînă mîine îți va pieri trufia asta. Și răsucindu-se ieși din celulă însoțit de armași. Ușa se trînti în zornăitul fiarelor. Miu rămase nemișcat pînă cînd ecoul pașilor se pierdu, apoi se trînti pe așternutul de paie.

„Acesta e sfîrșitul ! Mîine în zori..."

Ciudat, gîndul acesta nu-l înfioră. Dimpotrivă, o liniște îi cuprinse cugetul. Deprins cu ideea morții, pe care și-o închipuise în fel și chip, era acum împăcat cu sufletul și gîndurile sale.

Altceva îl frămînta : unde sînt închiși căpitanii ? Ce s-a petrecut cu Neculai ? Oare este și el întemnițat ?

Noaptea a umplut cu taine colțurile celulei. Era obosit frînt. Trupul îl durea, dar somnul întîrzia să vină. Deodată tresări : urechile sale prinseră un ecou depărtat ce se apropia. Pașii răsunară pe lespezile coridorului.

Conache venea, cu siguranță, din nou la el, cercînd să-l umilească. Nu-i va dărui această plăcere. Se ridică în picioare și cînd lacătele celulei căzură, se întoarse cu fața la perete. Simți în spatele lui pași ușori. Acum îl va lovi. Strînse dinții pînă la durere.

— Mihnea ! veni o șoaptă care-l înfioră.

Se întoarse și o văzu. Bolborosi uluit :

— Tu... tu aici ? Cum ai intrat ?

Dar Aretia îi făcu un semn, cerîndu-i tăcere.

— Lasă-ne singuri, zise ea către temnicer.

— Cum ? făcu acesta uluit. Nu se poate, zău.

— Am zapis întărit cu sigiliul Marelui Armaș al Curții, și apoi sînt însoțită de valetul meu...

— Nu pot, duducă... Regulamentul...

— Uită-l, spuse ea repede și-i întinse o pungă zornăitoare...

Omul se repezi cu o lucire lacomă în ochi și dispăru.

— Numai cinci minute, duducă... se auzi, pierdută, vocea acestuia.

— De ce-ai venit ? vorbi cu durere Miu.

— Mihnea, ai să înțelegi vreodată poate ce preț plătesc pentru clipa de-acum ? Am mințit, am furat sigiliul, l-am înșelat pe omul care-mi este soț și toate acestea numai pentru tine...

— Cum ai aflat ?

— De la Neculai, bunul și bravul tău prieten. El m-a căutat, s-a strecurat în casa mea și mi-a dat de știre.

— Neculai ! Trăiește ? Unde este ?

— Ce bucuroasă trebuie să fiu dacă, privindu-mă numai pe mine, n-ai recunoscut sub hainele acestui valet pe...

— Neculai, șopti gîtuit de emoție Miu.

— Aici îs, căpitane! Să ne grăbim, nu-i vreme de pierdut.

— Ce vreme?

— N-am venit doar să te văd, Mihnea. Ți-am adus ca dar, în schimbul vieții pe care ți-am cerut s-o cruți atunci, viața ta! Neculai, dă-i hainele. Leapădă-ți straiele și îmbracă-le pe acestea de valet.

— Nu uita, căpitane, în codrii Vlăsiei haiducii așteaptă un semn pentru...

Miu nu răspunse. În capul lui se învălmășeau gînduri care îl amețeau. Se vedea în fruntea haiducilor gonind spre cîmpul unde se înălțau spînzurătorile...

— Repede, căpitane; Se aude straja.

Ușa se deschise zornăind și straja vîrî capul șoptind.

— Gata, duducă... Trebuie să treacă rondul...

— Plecăm acum, vrednice temnicer, vorbi tare Aretia. Valet, pornește înainte și luminează-mi drumul. Dă-i torța, temnicerule!

Porniră. Înainte mergea Miu, ținînd astfel torța încît lumina ei să nu-i cadă pe chip. Ajunseră la prima strajă, Aretia arătă zapisul, temnicerul se uită bănuitor la valetul ce o însoțea, apoi salută și deschise poarta grea de gratii. Trecură tot astfel și de-a doua strajă și-apoi ușa se deschise în întunericul curții.

— Sîntem scăpați, șopti Aretia.

Miu se întoarse. Dădu să spună o vorbă, dar cuvintele îi pierire pe buze. Ușa temniței se închidea în urma femeii.

— Unde-i Neculai? șopti Miu, începînd să priceapă.

— A rămas, Mihnea. A rămas în locul tău. Altfel nu se putea.

— Șarpe, răcni haiducul. Tu ai făcut asta...

— Am vrut să te scap.

— Ai vrut să-ți scapi cugetul de umbra mea. Doamne, cum am avut încredere în tine? Și făcu un pas spre ușa temniței.

— Nu, Mihnea, se agață de el Aretia; te pierzi pe tine, pe mine și n-ai să-l scapi nici pe el. Nu înțelegi? El a vrut asta... El a socotit totul... Spunea că-ți este dator două vieți... Amintește-ți ce ți-a spus că viața ta nu-ți mai aparține. Este a lor, a celor care au nevoie de tine...

— Oh, Neculai, gemu Miu. Cel mai viteaz, cel mai bun...

— Repede! Soseşte garda... Vino pe-aici...

Golit de voință, cu sufletul răscolit de durere, Miu se lăsă condus de mîna energică a femeii. Ocoliră clădirea sumbră a temniței și se pierdură în ulița Cavafilor. Trecură printr-o poartă de fier pe care Aretia o deschise cu o cheie și pătrunseră într-o curte năpădită de buruieni și ruini.

— Unde sîntem? întrebă Miu.

— La vechea Curte Domnească... Aici a fost scaunul lui Mircea Ciobanul. Stăpînirea a scos la mezat ruinele și Armașul le-a cumpărat. Aici își ține vinurile.

— Și vrei să mă ascunzi pe mine în hrubele lui Conache? Mulțumesc, dar nu voiesc. Îmi găsesc eu drumul să ies din cetate...

— N-ai să izbutești. Ulițele sînt pline de poterași. Mergi cu mine. Ai să afli o taină pe care nimeni, nici chiar Vodă n-o știe.

Porni spre un zid năruit pe jumătate, în care se zărea o ușă veche, mîncată de carii. Aretia o deschise și pătrunseră în hrubă... Lumina torței tremura pe bolțile înnegurate. Aretia păşea sigură înainte, printre bu-

danele ce zăceau de-a lungul zidurilor. Curînd ajunseră într-un loc unde poloboacele se sfîrşiră.

— De-aici căile noastre se despart, Mihnea. Ştiu că pentru totdeauna... Mergi pe calea aceasta. Ea te scoate departe, dincolo de porţile Bucureştiului, la mînăstirea Plumbuita. Este vechiul drum de fugă al domnitorilor, la vreme de cumpănă. Porneşte degrabă. Drumul e lung. Vei ieşi într-un mal rîpos, lîngă zidul mînăstirii. Trezeşte-l pe stareţ şi dă-i această cruce de aur. Îţi va da în schimb un cal din grajdul meu. Porneşte spre codrii tăi şi nu te mai întoarce niciodată în oraşul lui Vodă. Dumnezeu să te apere...

— Aretia !...

Dar femeia se mistuise în negura grotei. Doar paşii ei furişaţi se auziră o vreme, apoi liniştea de mormînt îl învălui. Îşi aminti brusc de gîndul ce-i dase tăria de a primi jertfa lui Neculai. Păşi grăbit pe drumul tainic al voievozilor. Mergea din ce în ce mai repede şi torţa descria fantasme de lumină pe pereţi. Se pomeni alergînd, frămîntat să ajungă cît mai repede la mînăstire. Undeva poate, deasupra lui, meşterii aduşi în grabă înălţau cea de a treia spînzurătoare în care avea să se legene Miu, haiducul Oltului...

Pe cîmpul de dincolo de porţile Bucureştiului, unde se întîlneau uliţa Viitorului şi Podul Tîrgului de Afară, peste drum de Cîmpul Moşilor, se adunase în acea dimineaţă de vară a anului 1826 o mulţime de tîrgoveţi şi precupeţi, aduşi de zarva stîrnită în oraş de pedepsirea răsculaţilor. Nu numai cavafi, marchitani şi isnafari erau veniţi acolo, ci şi boieri de rang cu duducile lor. Şi acestora Marele Armaş le rostuise locuri anume pe jilţuri aduse din tîrg. Un brîu de arnăuţi înconjura

locul în mijlocul căruia se înălțau trei spînzurători — două temeinice, lucrate după un tipic nou ce stîrnea admirația boierilor și o a treia încropită în pripă, alăturea. Un uruit de tobe atrase atenția adunării. Pe o ridicătură alcătuită din scînduri, se ivi Marele Armaș al Curții. Mulțimea amuți. Ofițerul desfăcu un act de care atîrnau pecețile domnești și aruncînd o privire spre marea de capete îndreptate spre el, vorbi cu glas puternic :

— Măria-Sa Grigore Ghica al IV-lea, Domnul Țării Românești a hotărît : „Am chibzuit, Domnia mea, pedeapsa lor și deosebim numai căpeteniile, pe Simion și Ghiță Cuțui, fiindcă ei au hotărît să urmeze răul acesta și iarăși de către dînșii s-au întovărășit ceilalți pornindu-se spre rele, pînă cînd s-au prins. Poruncim ca acești doi să fie spînzurați la marginea orașului politiei, spre pildă altor asemenea lor..."

Tobele bătură iar și dinspre niște chervane mari ale Agiei fură aduși condamnații și împinși de gîde pe alcătuirea aceea de scînduri. Deasupra lor, lațul funiei se legăna ușor.

— Hai, urcă, hîrîi cu vocea lui groasă gîdele, împingînd pe Simion spre butucul pregătit sub funie. Căpitanul urcă și gîdele îi potrivi lațul după gît.

De sus, Simion cuprinse într-o privire mulțimea de oameni ce-l priveau cu un simțămînt de curiozitate amestecată cu admirație.

— Să știe tot natul, că noi pentru dreptate și slobozia norodului ne-am ridicat, se auzi glasul bărbătesc al lui Simion. Pentru voi...

Un ordin scurt și gîdele împinse cu piciorul butucul.

— Oooh !... Un strigăt din sute de piepturi se ridică ca un val de mînie, abia stăpînit de zăgazul de arme al arnăuților.

O comandă la fel de scurtă a Armașului și gîdele petrecu lațul pe grumazul voinic al lui Cuțui.

— Ne-or răzbuna copiii noștri, răzbătu glasul blînd, dar ciudat, vorbele lui, fără a fi rostit cu glas tunător, se auziră pînă departe... Nu aveți spînzurători pentru toți...

— Ali ! răcni Conache.

Gîdele se grăbi să împlinească porunca rostită și din nou strigătul de oroare al mulțimii se înălță ca un uriaș protest. Arnăuții, la un gest al Armașului, ridicară armele. Cîțiva boieri din jilțuri scoaseră exclamații de ușurare, iar duducele băteau din palme să le treacă spaima și răul. Pe locul său, Aretia sta aparent liniștită, doar o paloare a feței îi trăda frămîntarea.

— Și acum, oameni buni, am pentru domniile-voastre o veste bună. Poterașii au prins, chiar aici în tîrgul nostru, pe tîlharul de drum, Mia-haiducu. Domnul a vrut ca liniștea negoțului vostru și a caselor să fie de-acum deplină. Și pentru el am pregătit funia tîlharilor.

Din nou duruiră tobele și armașul făcu un semn spre chervană. Și în timp ce gîdele împingea spre spînzurătoare pe prins, Conache privi cu un soi de rînjet verde spre Aretia.

„Iată-l, doamnă, pe mirele-ți dintîi sub funie !..." glăsuia trufia satisfăcută din ochii armașului.

Dar Aretia îi susținu cu tărie și liniște privirea. Puțin descumpănit, Conache se întoarse spre osînditul ce ajunsese lîngă el și în clipa aceea scoase un răcnet de mînie și furie.

— Ce... ce-i asta ?

Ali turcul, ce se îndeletnicea cu potrivirea funiei de gît, îl privi cu mirare.

— Haiduc este, efendi...

— Cum, ăsta e Miu ? Ticăloşilor, m-aţi trădat !

Şi roşu de furie se apropie de Neculai ce-l privea liniştit, cu o părere de zîmbet în ochii lui mari şi albaştri.

— Cum ai ajuns aici, haiducule ? scrîşni el. Cine a făptuit asta ?

— Minunea ! rosti cu glas blînd Neculai. Poate Dumnezeu, ori poate... Sfînta Maică a Domnului... şi-l privi cu stăruinţă în ochi.

Conache simţi cum vorbele haiducului îi strecoară în inimă cuţitul bănuielii. Se răsuci şi o fulgeră pe Aretia cu o privire de moarte. Dar şi Aretia îl întîmpină cu aceeaşi linişte, însoţită de un licăr de batjocură în adîncul ochilor.

— Nu este la el haiduc ? întrebă, fără surprindere, gîdele care văzuse multe în viaţă.

Dinspre scaunele boierilor se auzi un murmur. Simţind că ceva nu este în ordine, mulţimea începu să se frămînte.

— Ba da, Ali ! El este haiducul, şuieră printre dinţii încleştaţi Conache. Să bată tobele !

Dar în locul răpăitului lor se desluşi tropotul depărtat al unor călăreţi ce se apropiau în galopul nestăpînit al armăsarilor. Toţi îşi întoarseră privirile într-acolo. Dinspre codrii se năpusteau călăraşii...

— Asta ce mai este ? bîigui speriat Armaşul. Nu sînt arnăuţii domneşti şi nici poteraşii. Doar n-or fi...

Amuţi, speriat de-un gînd. Roti disperat privirile. Arnăuţii, cuprinşi şi ei de bănuială, căutau spre el, aşteptînd ordinul.

— Arnăuți, strigă deodată cu un glas ce și-l vroia răsunător. Fiți gata, ne atacă haiducii !... Un răpăit de arme însoțite de chiote cumplite îi întări spusele. Boierii și duducuțele izbucniră în țipete. Arnăuții ridicară armele îndreptîndu-le spre grupul de călăreți ce ajunsese la cincizeci de pași. În clipa aceea se petrecu un lucru pe care nimeni nu și-l putu, mai apoi, explica. Un murmur ca un val se ridică din mulțimea de tîrgoveți și țărani ce sta în spatele arnăuților. Și fără ca cineva să rostească o vorbă, un imbold, oamenii năvăliră peste arnăuți, răsturnîndu-i, risipindu-i, călcîndu-i în picioare. Conache asista înmărmurit la scena aceasta și o furie lașă îl cuprinse.

— Ali ! Împlinește osînda, răcni el.

Turcul sta pironit în loc cătînd înspăimîntat spre haiducii ce-și roteau sălbatic săbiile în aer... Vru să fugă, să urmeze pe boierii ce se risipiseră alergînd peste cîmp, spre porțile orașului, însă armașul ridică spre el pistolul. Tresări gemînd și se întoarse spre condamnat. Dar un foc de armă trosni aproape și gîdele sări ca ars, bătu aerul cu mîinile și se prăvăli la picioarele haiducului. Conache se întoarse și atunci îl zări pe Miu. Era în fruntea călăreților, cu părul fluturînd în vînt, cu ochii aruncînd fulgere. Pe obraz, o dîră sîngerîndă arăta locul unde-l lovise cravașa sa. Pistolul îi mai fumega în mînă. Se apropie ca un arhanghel al răzbunării. Armașul ținea strîns în mîini pistolul, dar spaima îl făcuse să uite de el. Și, țîșnind dintr-o taină a firii sale, un gînd îl îndemnă să se repeadă spre spînzurătoare și cu un rînjet nebun, împinse cu picioarele butucul pe care sta Neculai. În frîntura aceea, la cinci pași în urmă, Miu simți cum sîngele îi întunecă vederea. Urlînd sălbatic, se năpusti înainte cu sabia ridicată.

Din zbor, oţelul reteză funia. Neculai se prăbuşi pe podea. Purtat de iureşul calului, Miu ajunse lîngă armaş, lovindu-l. Vederea sîngelui îi potoli haiducului setea cumplită de răzbunare. Mîna ce ridica sabia se lăsă în jos. Sări din şa şi alergă spre Neculai ce zăcea nemişcat sub funia, împuţinată acum, a spînzurătorii.

— Neculai, frate, şopti Miu smulgînd cu degete tremurînde laţul de la gîtul pandurului. Vorbeşte ! strigă el înspăimîntat, văzînd chipul înţepenit în paloarea morţii... Doamne, am sosit prea tîrziu...

Dar Neculai deschise ochii şi o clipă rătăciră, goliţi de înţelegere, pe chipul haiducului... Apoi licărul înţelepciunii se reintoarse în ochii lui.

— Am văzut-o pe doamna, şopti el.

— Doamna ? Care doamnă ? bîigui, speriat, flăcăul.

— Cea cu coasa, e amarnică la vedere... Ptiu !...

— Neculai, chiui Miu. Haiduc urîcios ce eşti ; nici moartea nu te vrea... şi-i trase un ghiont în coaste. Repede, pe cal.

În jurul lor, haiducii încheiau socotelile cu arnăuţii împrăştiaţi împrejurul chervanelor de osîndiţi. În şa, cu Neculai în spatele lui, Miu privea cu inima sfîşiată trupurile celor doi căpitani atîrnînd în streang.

— Pentru ei, salvarea a sosit prea tîrziu, gemu haiducul. Îi vom răzbuna, pentru ca sufletele lor să-şi găsească liniştea...

Întoarse privirea apoi spre rîndul de scaune golite de cei ce le ocupaseră. O singură fiinţă rămăsese acolo, urmărind toate cîte se petrecuseră : Aretia. Miu o privi cu ochii împietriţi şi apoi spre cel ce se zvîrcolea însîngerat pe podeaua spînzurătorii, urlînd de dureri.

„Mi-am ţinut cuvîntul, deşi judecata noastră era alta... grăia privirea lui. I-am dat lui osînda hoţilor..."

Dinspre porți răsunară împușcături. O trupă de pedestrași se apropia de locul spînzurătorilor. Căpitanul dădu semnalul de plecare, haiducii se strînseră și ceata porni în galop spre pădure. Rămas în urmă, Miu privi încă o dată spre trupurile pandurilor atîrnînd în spînzurători.

— Vă vom răzbuna, jur ! șopti el !

Un nou răpăit de arme trosni aproape. Neculai icni și se încleștă de umerii flăcăului. Miu dădu pinteni calului, topindu-se în colbul stîrnit de copitele armăsarilor haiducești. Cînd ajunse sub frunzișul foșnitor al codrului, struni calu și sări din șa.

— Neculai, te-au atins, blestemații...

Îl ajută să alunece de pe cal și-i sfîșie cămașa.

— Nu tot acolo, căpitane, zîmbi palid pandurul. Celălalt umăr... Au știut ei că aici e un loc slobod de rană... Las' că-mi grijesc eu singur... Oleacă de sînge alungă totdeauna moartea...

La cîteva zile de la întîmplarea de pe cîmpul spînzuraților, într-o înserare ce cobora blîndă peste codrii Vlăsiei, o ceată de voinici părăsea cărările pădurii, abătîndu-se pe drumul mare al Tîrgoviștei. În fruntea lor călăreau doi bărbați : unul tînăr, cu trăsăturile feței asprite din vreme, c-o dungă adîncă, vineție în obraz, celălalt — un om în puterea vîrstei, cu brațul prins cu o legătură de gît. Tînărul privi spre tovarășul său și văzîndu-i abia atunci legătura izbucni în rîs.

— Măi Neculai, tu ai îndrăgit cu adevărat, pe doamna aceea cu care te-ai văzut, că-i porți fetișul...

— Alungă piaza rea, răspunse înveselit pandurul, și mîngîie cu mîna teafără funia de spînzurătoare, cu care-și legase umărul.

Dinspre pîlcul voinicilor se ridică un cîntecel, întîi înfiorat, ca un dor, apoi crescu întărit cu nădejde...

„M-a făcut mama voinic,
Să n-am frică de nimic,
M-a făcut maica fecior,
Să dau taichii ajutor,
Să mă țin pe la strîmtori,
Pe la munți, în trecători,
În drum, pe la negustori,
Cînd se întorc din Rîureni
Cu punga de gălbiori
Și cu murgii sprinteori!...

Lector : GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor : GH. CHIRU

Apărut 1970. Comanda nr. 9171. B. Hîrtie T. înalt Rot. ziar de 50 g/m². 700×1000/32. Coli de tipar 2.

Tiparul executat sub comanda nr. 678 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București Republica Socialistă România

Lei 1,50

EDITURA ION CREANGĂ